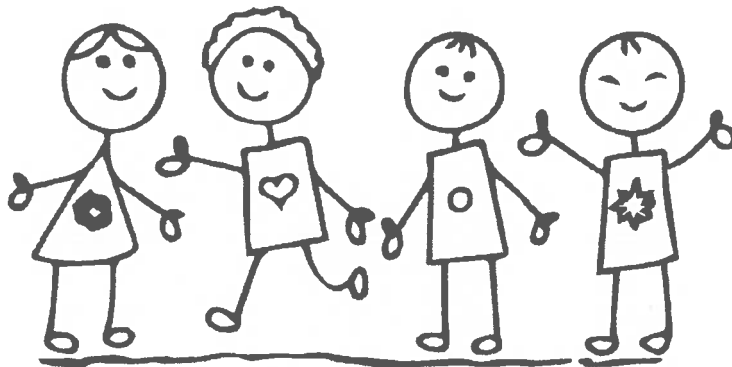

*Kötegyán Község Önkormányzatának
Óvoda és Konyha Intézménye
5725 Kötegyán Kossuth u. 26.
OM azonosító: 202098
Tel: 66/278-407
E-mail: ovodakotegyan@gmail.com
ovoda@kotegyan.hu
Web oldal: www.kotegyan.hu*

KÖTEGYÁNI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2024.

TARTALOMJEGYZÉK

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	4
BEVEZETŐ	5
I. HELYZETELEMZÉS	6
Az óvoda bemutatása	6
II. NEVELÉSI FILOZÓFIÁNK	7
Alapelveink, értékeink	7
Az óvodai nevelésünk célja, feladata	7
III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	10
Gyermekekép	10
Óvodakép	10
Pedagóguskép	11
Küldetésnyilatkozat	11
IV. AZ ÓVODA NEVELESI FELADATAI	12
Az óvodai nevelés általános feladatai	12
1. Az egészséges életmód alakítása	12
2. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	14
Hit- és vallásoktatás	15
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	16
V. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK, PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK	17
VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	22
Személyi feltételek	22
Tárgyi feltételek	22
Az óvodai élet megszervezése	22
Napirend:	23
Hetirend:	23
Az óvoda kapcsolatai	23
VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	28
Játék	28
Verselés, mesélés, anyanyelvi nevelés	30
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	32
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	34
Mozgás	35
A külső világ tevékeny megismerése	36
Munka jellegű tevékenységek	38
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	39
VIII. FEJLESZTŐPROGRAM	41
A fejlesztés tartalma	41
Mozgásfejlesztés	42
Testséma fejlesztés	43
Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)	45
Vizuális (látás) fejlesztés	45
A tapintásos észlelés fejlesztése	46
Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése	47
Térészlelés- térviszonyok felismerésének fejlesztése	47
A hallási észlelés (auditív) fejlesztése	47

A keresztszatornák fejlesztése	47
Verbális fejlesztés.....	48
Osztályozás	49
IX. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	50
Különleges bánásmódot igénylő gyermek nevelése, fejlesztése	51
Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, fejlesztése	57
XI. TARTÓS GYÓGYKEZELÉS ALATT ÁLLÓ GYERMEKEKKEL KAPCSOLATOS INTÉZMÉNYI FELADATOK.....	58
XII. A NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK	59
XIII. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	61
XIV. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	63
XV. A PROGRAMHOZ KAPCSOLÓDÓ ÓVODAI DOKUMENTUMOK	64
XVI. A PEDAGÓGIAI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	65
ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK	66
A PEDAGÓGIAI PROGRAM LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKA.....	68

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata:
- Irányelvek a nemzetiségi oktatáshoz - Oktatási hivatal
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve - Oktatási Hivatal

BEVEZETŐ

Helyi Nevelési Programunk 1999. szeptember 1 óta van érvényben, melyet azóta is folyamatosan korrigálunk, jobbítunk, megtörtént 2004-ben a Program teljes felülvizsgálata is.

Az óvodánkat érintő külső változások újra arra indítottak bennünket, hogy módosítsuk, aktualizáljuk Pedagógiai Programunkat a Kormányzati döntés alapján.

2013. január 1-től önálló intézmény lettünk, mivel társulásban nem működhattünk tovább.

2017. január 1-től a konyha is az óvodához tartozik.

Helyi Pedagógiai Programunk átfogja a teljes óvodáskor nevelő-fejlesztő munkáját, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján illetve a helyi sajátosságok figyelembe vételével készült.

Ez a program magába foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait, azért, hogy a tradicionális értékeket megőrizze. Ugyanakkor arra készíti az óvodapedagógusokat, hogy az egész napi óvodai életet még differenciáltabban, az egyéni szükségleteket, képességeket figyelembe véve szervezzék meg (a csoportok létszámától függetlenül).

Az óvodánkban járó gyermekeink nagytöbbsége hátrányos helyzetű családból érkezik. Ez meghatározza a legfontosabb feladatainkat: a hátrányok csökkentése, kompenzálása, esélyegyenlőség megteremtése, gyermekvédelmi feladatok előtérbe helyezése.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig - megterhelés nélkül - rendkívül hatékonyan fejleszthetők. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat.

Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások - szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Nevelőtestületünk minden erejével azon munkálkodik és fog munkálkodni, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú személyiségének fejlesztését.

Mindig rendkívül fontos volt számunkra a szeretetteljes, kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó légkör megteremtése, az óvodáskor szebbé tétele.

2009-2015 között az Óvodai Nevelési Programunkba beépítettük az óvodai Integrációs Programot (óvodai IPR). Az óvodai IPR nem jelentet külön programot az óvodai munkában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.

I. HELYZETELEMLÉZÉS

Az óvoda bemutatása

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Kötegyán Község Önkormányzatának Óvoda és Konyha Intézménye

Az óvoda címe és telefonszáma:

5725 Kötegyán, Kossuth L. u. 26.

66/278-407

Az óvoda fenntartója, címe és telefonszáma:

Kötegyán Község Önkormányzata

5725 Kötegyán, Kossuth L. u. 33.

66/278-422

Óvodai csoportok száma: 2

Az intézmény vezetője: Erdősné Marik Mónika

Alapító okirat száma, kelte: 1199/2016

Intézményünk személyi feltételei:

Felsőfokú végzettségű óvónők száma: 3 fő

Pedagógiai munkát közvetlenül segítők száma (dajkák): 2 fő

Környezeti szociokulturális viszonyok:

Óvodánk hátrányos helyzetű kistelepülésen működik, mely a községünk középpontjában, forgalomtól viszonylag elzárt területen fekszik. Az óvoda épülete, udvara, berendezése oly módon van kialakítva, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, lehetővé teszi mozgás- és játékkészségük kielégítését. 2018-tól intézményünk az épület energetikai korszerűsítés során akadálymentesített lett. A gyermekeket, harmóniát árasztó színek, formák, anyagok veszik körül.

Az óvoda épületében két 25 férőhelyes csoportszoba van, külön öltözővel és mosdóval együtt és van egy tornaszoba.

Az óvodánk tárgyi felszereltsége jó, a különböző pályázatoknak, projekteknek köszönhetően bővült a fejlesztőjáték gyűjteményünk. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekek számára a különböző fejlesztő eszközöket, játékokat hozzáférhetővé tegyük, fokozzuk játékkedvüket, tevékenységre buzdítsuk őket.

Az épületen belül a felnőtt dolgozók számára biztosítva van öltöző, mosdó, irodahelyiség, ezen kívül tállaló, mosogató, eszközök tárolására raktárhelyiség. A konyha az óvodával egy épületben van, így az ételszállítás problémamentes.

Udvarunk zöldterület, fák biztosítják az árnyékos helyeket. A gyermekek mozgásfejlesztésére, mozgásigényük kielégítésére megfelelő mászókáink vannak. Megtalálható udvarunkon mérlegghinta, egy nagyméretű homokozó, rögzített padok, filagória, mászófal, rugós hinta, fa mozdony, fa ökör, falovacska vagy különböző fa játékok, fészekhinta, mozgó egyensúlyozó.

Gyermekeink nagy része hátrányos helyzetben élő család, de vannak, akik rendezett szociokulturális családi környezetből érkeznek.

II. NEVELÉSI FILOZÓFIÁNK

Alapelveink, értékeink

- A gyermeki személyiséget az elfogadás, a megbecsülés, a szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, melyek hozzájárulnak a hatékony nevelőmunkánkhoz.
- Az óvodai nevelés segíti a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, kiegészítve a családi nevelést, és csökkenti a hátrányokat.
- Felelősséget érzünk a ránk bízott gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermeki közösség kialakulásáért.
- A gyermekek képességeinek kibontakoztatása csak a szülők segítségével, a szülői közösségek együttműködésével valósítható meg.
- Csak akkor tudunk sikereket elérni nevelési tevékenységünk során, ha a gyermekeket szeretetteljes, biztonságos légkörben, a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával neveljük.
- A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg; a gyermeki személyiséget, az elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.
- Munkánkban figyelembe vesszük a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó különbségeket.
- Az egyéni sajátosságokat figyelembe vesszük, a fejlesztést egyéni fejlettséghez igazítva valósítjuk meg. Figyelünk a felzárkóztatást igénylő, a sajátos nevelési igényű gyerekek és a tehetség ígéretek fejlesztésére is.
- Fontos, hogy minden óvónő jól ismerje a tevékenységi formák általános fejlettségi mutatóit, mely az óvodáskor végére várhatóan jellemzi a gyermekeket. Saját feladatait képes ezek és a csoportjába tartozó gyermekek ismeretében pontosan és következetesen meghatározni.
- Fenntartjuk gyermekeink kíváncsiságát. Biztosítjuk az élményt, a tapasztalatszerzést, sokszínű tevékenységet, szabad játékot.
- A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartjuk szem előtt.

Az óvodai nevelésünk célja, feladata

Cél:

Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is). A gyermek ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Törekszünk arra, hogy gyermekeink:

- Eljussanak az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.
- Érzelmi és társas kapcsolataik életkoruknak megfelelően fejlődjenek.
- Képességeik, készségeik révén alkalmassá váljanak a gyermekek a társadalmi életbe, az új közösségbe való beilleszkedésre.
- A 3-7 éves gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítése: a gyermeki személyiség kibontakoztatása, az éltre való felkészítése tevékenységeken keresztül, nyugodt, szeretetteljes,

gyermekközpontú, a másságot elfogadó légkörben, valamint a kisebbség kultúrájának megismerése, gyakorlása, kulturális hagyományok átörökítése.

- A gyermekek szívesen, örömmel énekeljenek, játszanak, alkalmazzák a zenei nevelés során kialakult képességeket, készségeket.
 - Életkoruknak megfelelően alakuljanak ki testi képességeik, mozgáskoordinációjuk és a helyes testtartásuk, téri tájékozódásuk.
 - Alakuljon ki a gyermekek igényessége a környezetük rendjére, tisztaságára.
 - Életkorukhoz igazodva ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, szerezzenek tapasztalatokat az őket körülvevő világról, mennyiségi, formai és kiterjedésbeli összefüggéseiről.
 - Tevékenységek során fejlődjön kötelességtudatuk és érezzék, hogy fontosak a közösségért végzett tevékenységek.
 - Alakuljanak ki a gyermekben a személyi higiénés szokások és környezet iránti igényességük.
 - Közös programok, tevékenységek során alakuljon a gyermekben az egymásra figyelés, segítőkészség, együttérzés, a másik és a másság iránti tisztelet.
 - Változatos tevékenységek során fejlődjön önállóságuk, feladattudatuk, kezdeményező, oktató és szervező képességük.
 - Legyenek képesek a természetben észrevenni a szépet.
 - Nyitottak legyenek a környezetükben történő változásokra.
- A művészeti tevékenységek eredményeit ismerjék meg, ezáltal szépérzékük, élménybefogadási képességük erősödjön.

Feladat:

- Megkülönböztetett figyelemmel vesszük körül a gyermekeket, arra törekszünk, hogy a szükségleteik körüli teendőiket egyre önállóbban elégítsék ki, s eljussanak egyéni teljesítőképességük optimális szintjére.
- Különös figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi, kulturális hátrányok gátolják.
- Egészséges és biztonságos környezetben alakítjuk az egészségüket védő, óvó szokásokat. Környezetesztétika, környezetvédelem.
- A környezet tevékeny megismerése közben fejlődön a gyermekek mentális, érzelmi és értelmi képessége.
- A különbözőség tiszteletben tartásával a kisebbség kultúrájának megismertetésével erősödjön a gyermekek nemzeti identitása.
- Az erkölcsi és kulturális értékek megismertetésével a kultúra iránti érzékenység, nyitottság kialakítása. Interkulturális nevelés.
- Együttérzés, nyitottság, a valós életre orientálás, a pozitív jövőkép elemi szintű elsajátítása.
- Fontos feladatunk az önismeret, a gyermekek saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó kíváncsiság fenntartása, az önkifejezés lehetőségének biztosítása. Az akarat, a kitartás, a feladattudat, szabálytudat fejlesztése, a szokás-és normarendszer megalapozása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felkutatása, óvodai beíratásának támogatása, a rendszeres óvodába járás elősegítése.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek továbbá SNI, BTMN gyermekek felzárkóztató nevelése kiemelt feladatunk.
- A hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása érdekében támogató lépéseket, szolgáltatásokat valósítunk meg az intézmény minden tevékenysége során. Kiemelt

figyelmet szentelünk a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek megszervezésére és a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatokra.

- Tág teret biztosítani a színes, sokoldalú, óvodai életnek, a játéknak, együttműködésnek.
- A motiváció elvének érvényesítésével, az érdeklődés felkeltése és kíváncsiság fenntartása a feladatunk.
- A feladatok között megjelenik a tevékenykedtetéssel, a cselekvésbe ágyazott játékos tapasztalatszerzés, szabad játék alkalmával, a gyermek életkorához egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek komplexen való közvetítése, a gyermeki tapasztalatokra, ismeretekre, élményekre való építés. Az óvodai nevelés befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőtlenségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek esetében biztosítja a nyelvi nevelést, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítja az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.
- A megfelelő szakemberek bevonásával – szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítését valósítjuk meg.
- Egyéni sajátosságok figyelembevételével, a fejlesztést az egyéni fejlettséghez igazítva valósítjuk meg.
- Az óvoda nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- Az intézmény pedagógusai az intézmény pedagógiai programjával összhangban alkalmazznak korszerű nevelési-oktatási módszereket, eljárásokat, technikákat.

III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik jól érzik magukat társaik és nevelőik körében. Testben, lélekben és szellemben egészségesek, boldogok, kiegyensúlyozottak, harmóniában élnek környezetükkel és önmagukkal. Önálló individuumok, egyénenként változó testi, lelki, szellemi szükségletekkel.

Fontosnak tartjuk, hogy sikerorientáltak legyenek, környezetükben jól eligazodjanak, problémájukra saját megoldást találjanak, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezzenek.

Azt szeretnénk, hogy választékosan használják anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezzék ki, nyílt, barátságos, érdeklődő, és érzelemmel teli iskolásokká váljanak.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

Óvodánkban a felnőttek figyelembe veszik a gyermekek jogait. Elfogadás, szeretet, tisztelet, megbecsülés és bizalom övezi őket. Pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.

Az óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodánk a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveli.

Az óvodai nevelésünk gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális, és az értelmi képességek egyéni és életkor - specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeknek biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Pedagóguskép

Az óvodapedagógusok és munkatársak.

Az óvodapedagógus - mint modell – legyen:

- hiteles,
- megjelenésében igényes, halk szavú,
- nyugalmat, elfogadást, megértést, szeretet, vidámságot árasztó,
- a gyermekek adottságaiból eredő különbözőséget tiszteletben tartó, toleráló,
- az átlagtól eltérő képességek és személyiségvonások problémáit felismerő- szükség szerint segítséget nyújtó,
- személyes érzelmi kötődések kialakulásának és megerősödésének elősegítésével az ellentétek okainak felderítésével megoldási eljárásokat kereső,
- a gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése. Az óvodapedagógus a nevelés kulcsszereplője.

Egész napi munkája során juttassa kifejezésre:

- a gyermekekkel kapcsolatos együttérzését, szeretetét,
- játékosságra való hajlamát, a „játszani tudás” képességét,
- a gyermekek iránti bizalmat, bátorítást, meleg és támogató következetes magatartását,
- egészséges optimizmusát, pozitív beállítódását, sikerorientáltságát,
- pedagógiai, pszichológiai ismeretekben, gyakorlati jártasságokon alapuló óvodai szakértelmét,
- a gyermeki kommunikáció megértését,
- a gyermek, változó testi – lelki- szellemi szükségleteinek kielégítését,
- kulturális magatartásából eredő etikus, esztétikus, magatartását és viselkedését,
- igényét önmaga megismerésére, személyiségének fejlesztésére,
- a rábízott gyermekek fejlődése- fejlesztést elősegítő értékek, eszmék, normák közvetítését,
- jó szervező- és figyelemmegosztó képességét.

Küldetésnyilatkozat

- Esztétikus, biztonságos, jó felszerelt környezetben, meleg, családi légkörben neveljük gyermekeinket.
- Ránk bízott gyermekeink másságát, a fejlődés, fejlettség egyéni sajátosságait elfogadjuk, elfogadtatjuk.
- Megértő, empatikus felnőttek, óvó, szerető gondoskodása segíti a gyermekek biztonságérzetének kialakulását, a közösségi magatartás megalapozását.
- Elkötelezett hívei vagyunk annak, hogy az élményekben gazdag tevékenységek rendszerében, a szabad játék elsőbbsége érvényesüljön.
- Következtesen törekszünk arra, hogy az egyéni fejlettséghez igazodó, sokféle játékos tevékenység segítse a gyermekek anyanyelvének, mozgásának fejlődését.
- Küldetésünk az egyéni szükségletekre, képességekre épülő, sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés.
- Elfogadva a családi nevelés elsődlegességét, fontosnak tartjuk a szülőkkel a jó partnerkapcsolat kialakítását.
- Reményeink szerint, pedagógiai munkánk eredményeként, gyermekeinkben kialakul az iskolai tanuláshoz szükséges motiváltság, az iskolakészültség.

IV. AZ ÓVODA NEVELESI FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladatai szerteágaznak, ugyanakkor egymással összefüggnek, átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét. A nevelés során megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljainak kiteljesedését.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- 1.- Az egészséges életmód alakítása,
- 2.- Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- 3.- Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,

1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A család szerepe igen jelentős, de az óvoda előnye, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs teret hozhat létre.

A gyermek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakításánál figyelembe vesszük a családi szokásokat. A rendszeresen végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek. Az egészséges életmódra nevelés területei, közé tartozik a gondozás, testi nevelés, egészségvédelem, edzés és a mozgásfejlesztés.

Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Gondozás:

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele, a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek- felnőtt kapcsolatot feltételez. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése, a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermek énképét, segíti önállóvá válásukat. A felnőtt mintát ad /szülő,

óvodapedagógus, dajka/, tanítja és gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletekké válhat. Testápolás, öltözés, étkezés önkiszolgálás közben természetes módon fejlődik és fejleszthető a gyermekeknél. Elegendő időt biztosítunk, hogy a gondozási tevékenységek nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósuljanak meg. Válik igényükké a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés.

Testi nevelés:

A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek /levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás/ természetes mozgásigényének, testi egészségének védelmét, edzését.

Programunkban változatos mozgáslehetőséget biztosítunk, melyek kedvezően befolyásolják az egész szervezet fejlődését. Mozdulás igényük kielégítését egyrészt testnevelési foglalkozásokon, másrészt szabadon választott mozgásos tevékenységek során biztosítjuk teremben és udvaron egyaránt. Arra törekszünk, minél több, új mozgásformát próbálhassanak ki, ötletet adunk, bátorítjuk, segítjük őket. A nap folyamán többször szervezünk néhány perces mozgásos játékokat. Sporteszközeink, mozgásfejlesztő eszközeink megfelelőek ahhoz, hogy segítsék a gyermekeket önmaguk megismerésében, növeljék önbizalmukat.

Biztosítjuk, hogy balesetmentes, biztonságos környezetben mozoghassanak.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek minél több tevékenységet a szabad levegőn végezhesen.

Pihenéshez szükséges nyugodt légkört teremtünk /altatás előtt mese, halk zene, ének/. Figyelembe vesszük a gyerekek egyéni alvásigényét és otthoni szokásait. Higiéniai szokásokat betartjuk és betartatjuk. /Tisztán, megmosakodva fektetjük le őket, tiszta pizsama és ágynemű válik igényükké./.

Az óvodában való háromszori étkezéssel lehetőséget kapnak arra, hogy a közösségben ismerkedjenek az étkezési szokásokkal, ételekkel, ezzel modellt nyújtva a családoknak is a korszerű táplálkozás kialakításához. A heti étrendet a szülők számára hozzáférhetővé tesszük. A gondozási, a testi nevelési és mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megővését. Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására /környezet tisztántartása, portatanítása, szükség szerint fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő öltözködés, szabadlevegőn való tartózkodás, folyamatos levegőcsere, páratartalom biztosítása/.

A betegségek megelőzésére törekszünk, segítjük az orvos és védőnő rendszeres szűrővizsgálatait. A felmerülő fejlődési rendellenességekre szakorvosi véleményt kérünk.

A baleset megelőzése az óvodában dolgozók fontos feladata.

Távol tartjuk, illetve eltávolítjuk mindazt, ami balesetet okozhat, önmaguk és társaik testi épségének megővására neveljük a gyermekeket /konfliktuskezelés, tolerancia/.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkendőiket önállóan használják.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják az evőeszközöket. Étkezés közben halkán beszélnek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- Ügyelnek saját külsejükre.

2. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

A gyermek környezetével való kapcsolata felnőttek közvetítésével valósul meg.

A környezetet pontosan, valóságyszerűen megismerni a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet.

Az óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, és a családdal való szoros együttműködésre törekszünk.

Óvodánkban felvállaljuk a 3-7 évesek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítását. Átvállalva az anya szerepét, az óvodában az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez empátikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítunk ki a gyermekekkel. A személyiség alakításának legfontosabb tényezője a társas kölcsönhatások milyensége.

A környezetből felé irányuló reakciókból a gyermek megerősítést, vagy elutasítást kap saját viselkedésére vonatkozóan. Fontos, hogy az óvoda segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

A gyermek "én központúsága" alapján elsősorban önmagára képes figyelmi, de fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni.

Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Meghatározó a *gyermek és óvodapedagógus kapcsolatának* minősége. A felnőtthez fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Mindezekhez szükséges, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottja kommunikációja, bánásmódja, és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. Az óvodapedagógus szervezi meg, gyermek életrendjét és azokat a közös tevékenységeket, amelyekben a társas kapcsolatok alakulnak.

A példaadás mellett fontos a csoport közös életének megszervezése, *a szokás- és szabályrendszernek* a gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó kialakítása, a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, és akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az értelmes fegyelem a csoport életének biztonságát, nyugalmaát biztosítja.

A gyermek - gyermek kapcsolat kezdetben kisebb érzelmi töltésű. Az ismétlődő közös, örömteli tevékenység a csoport és óvoda hagyományrendszerébe épül és mélyíti az összetartozás érzését, így alkalom nyílik a reális "énkép" kialakítására.

Minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik, de társas együttműködés közben tanulják meg az egymás-felé fordulást, egymás segítségét, az értelmes szeretet. Fogadják el, értésék meg, hogy az emberek különböznek egymástól.

Meg tanulják figyelembe venni a másikat, szocializációjuk felgyorsul, fejlődik felelősségérzetük, kötelességtudásuk, toleranciájuk. Konfliktushelyzeteiket egyre inkább képesek egymás között igazságosan elrendezni. Az igényes türelem, következetesség, az elvárás, a bizalom, az elismerés nem csak az egyes gyermeket, hanem az egész csoportot formálja.

Feladatunk, hogy olyan *szokásrendszert és napirendet* alakítsunk ki, amely megfelelő helyet és időt biztosít minden közös tevékenységhez.

A tevékenységekben való aktív részvétel képes lényegi és tartós változást létrehozni a gyermek személyiségében. A manipulációra, illetve aktív figyelemre serkentő közös átélésnek össze kell fonódnia a folyamatos megbeszéléssel.

Az óvodapedagógus szava irányít, kiemeli mire érdemes figyelni, mivel érdemes foglalkozni. Ez az időszak a tapasztalatszerzés, az utánzásos tanulás, a szocializáció kezdetleges, együttműködést tanuló szakasza, éppen ezért az óvodában kiemelt szerepet kap a közvetlen személyes együttműködést igénylő tevékenység.

Figyelmet fordítunk arra, hogy a gondozási teendők közben anyás, meghitt, testközelű együttlétbe kerülünk a gyermekekkel.

Óvodába lépés előtt már megismerkedünk a gyermekekkel és otthoni környezetükkel. Lehetőséget adunk arra a szülőknek, hogy előre betekintést kapjanak az óvodáról/1-2 óra eltöltése a gyermekkel az óvodában./

A beszoktatás ideje alatt igyekszünk a bizonytalanságot, az elveszettségi érzés kialakulását megelőzni. Ezért figyelünk arra, hogy az első napokban ne engedjük a gyermeket egyedül mosdóba, öltözőbe, stb., érezze, hogy egész nap biztonságban van az óvodában.

Kiemelt szerepet kapnak nálunk a *közösen megélt örömök*, előre tervezgetünk, közösen készülődünk, a közelgő ünnepségeket együtt várjuk. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. Az ismétlődő közös örömteli tevékenység lassan a csoport hagyományrendszerébe épül, s növeli az összetartozás élményét.

Óvodánkra jellemző, hogy a gyermek nyitottságára építünk. A hagyományokat /karácsony, farsang, húsvét/ tovább ápoljuk, kiszélesítjük, és ezzel erősítjük, hogy a gyermek megismerje és kötődjön szűkebb és tágabb környezetéhez, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja ezzel elősegítve azt, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Csoportjainkban előfordul 1-2 "más" gyermek is /enyhe testi-, szellemi fogyatékos/. Az Ő fejlesztésük érdekében együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. Megtanítjuk gyermekeinket arra, hogy elfogadják társuk eltérő tulajdonságait, beszédét, szokatlan kívánságait, viselkedését.

Nehezen kezelhető gyermekek esetében /szorongó, agresszív, túl mozgékony stb./ arra törekszünk, ismerve a gyermekek családi hátterét, hogy legalább az óvodában nyugodt körülményeket biztosítsunk számára. Érezze, hogy odafigyelnek rá, segítjük, megtanítjuk játszani, elfoglalni önmagát. Ilyen módon megnyugtatni, hogy be tud illeszkedni környezetébe. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükséges a meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek bevonása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz és a felnőttekhez.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- Konfliktusos helyzetekben társaikkal megegyezésre jutnak.
- Az alapvető illemszabályokat tartásuk be.

Hit- és vallásoktatás

Az óvoda biztosítja a szülő kérése alapján a gyermek számára hit- és vallásoktatást. Ehhez szükséges az óvoda és az egyház között létrejött együttműködési megállapodás, az egyház által biztosított hitoktató közreműködése.

A hitoktatás nem zavarhatja az óvodai életet, a nevelés folyamatát.

Az óvodában, tiszteletben kell tartani a gyermekek, szülők, alkalmazottak lelkiismereti és

vallásszabadságát.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra-, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetéről.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás - alkotóképesség -) fejlesztése, az értelmi képesség, a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel.

Célunk:

- Oldott, biztonságot, elfogadást sugárzó környezetben, a beszédöröm, biztonságos önkifejezés megalapozása.
- Beszédkészség, beszédértés, a beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése, szókincsgyarapítás.
- A kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikhoz, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.
- Kognitív képességeik fejlesztése:
 - egyre pontosabb, valósághű észlelés,
 - figyelem-összpontosításra való képesség,
 - valósághoz közelítő képzeleti működés,
 - reprodukív emlékezet,
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
 - az alakuló fogalmi gondolkodás.

V. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK, PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK

Az egészség-, és környezeti nevelés óvodáskorban kiemelt jelentőségű.

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magában foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét.

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába.

Az óvoda az egyik leghatékonyabb közösségi színtér:

- Az egészségkultúra megalapozásához,
- Az egészséges életmódra neveléshez,
- Az egészséges életvitel igénye kialakításához,
- A testi fejlődés elősegítéséhez, az egészséges testápolás szokásrendszerének kialakításához,
- Az egészségmegőrzés szokásainak alakításához.

Az egészségterv és egészséges életmódra nevelés céljai

- Az egészséges életvitelhez szükséges szokások kialakítása,
- Az egészség megőrzésére, óvására, az egészséges állapot megbecsülésére nevelés,
- A gyermekek felkészítése a tágabb szociális környezet káros hatásainak kivédésére,
- Egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása,
- Az egészségügyi ellátás megelőzési szerepének hangsúlyozása.

Az egészségfejlesztés területei:

- Egészséges táplálkozás,
- Mindennapos testnevelés, testmozgás,
- Személyi higiéné,
- Testi és lelki egészség fejlesztése, a helyes viselkedési normák elsajátítása,
- A bántalmazás, erőszak megelőzése,
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását.

A növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás.

Óvodásainkat arra neveljük, hogy minden ételt érdemes megkóstolni, de nem erőltetjük az evést, ha nem ízlik nekik. A gyermekek egyéni táplálkozási szokásait toleráljuk, de nevelési próbálkozásainkat nem adjuk fel. Évente két alkalommal egészségnapokat tartunk az óvodában. Az egészségnapok az óvodában program keretein belül a gyermekek megismerhetik, illetve feleleveníthetik a testünkkel kapcsolatos tudnivalókat, megismerkednek az egészséges életmód szokásaival, az orvos gyógyító munkájával, mely különösen nagy élményt jelent a gyerekek számára. Ezeken a napokon nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges táplálkozásra, zöldséget és gyümölcsöt fogyasztunk.

Az egyedi táplálkozásra (pl. liszt érzékeny, ételallergiás) szoruló gyermekeket körültekintően és gondosan látjuk el. Folyadék fogyasztására az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk. Kellő időt biztosítunk az étkezéshez, egyéni szükségletek figyelembevételével.

Nagyon fontos a gyermekek számára a mindennapos mozgás. A mozgás a gyermek természetes belső igénye, kielégítésére egész nap lehetőséget biztosítunk. Óvodásaink mozgásigénye egyénenként eltérő, változatos tevékenységek felkínálásával segítjük szükségletük megvalósítását. Szervezett, közös élményt nyújtó sétákra is elvisszük a gyermekeket. A megtett út hossza, a séta időtartama a gyermekek életkorához igazodik. Óvodásaink edzését, mozgáskoordinációjának fejlesztését sokféle mozgásos tevékenységgel segítjük. Sok időt töltünk a szabadban. A jó levegő, a napfény erősíti a gyermekek szervezetét, segítenek a betegségmegelőzésben, hiszen fokozódik ellenálló képességük, könnyebben alkalmazkodnak az időjárás változásaihoz.

A felgyorsult világ egyre újabb egészségvédő/egészségfejlesztő feladatok elé állítja az óvodai nevelést. Az egészség fejlesztése a kisgyermekkortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésében. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodásgyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondoza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. A gyermek egészsége társadalmi ügy, megvédése és fejlesztése a nemzeti nevelési program szerves része, így válik az egészségpedagógia az óvodapedagógia kulcsfeladatává. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló akcióiban biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit. Az egészség hármas (testi, lelki, társ kapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Az óvodai nevelőmunkában az egészségnevelési és környezeti nevelés a nevelői környezet és az óvodáskorú gyermek fogékonyan fejleszthető személyiségére alapoz, nevelési modell megközelítéssel és azon belül a magatartás változtatására irányuló megközelítéssel valósul meg.

Az óvodai alapfeladat ellátásában és az egészségnevelés céljainak megvalósításában kiemelt feladat:

- Lelki egészség elősegítése: érzelmi biztonság nyújtását, értelmi fejlesztése,
- Pszicho-higiénés egészségvédelem: a szellemi és a fizikai terhelés egyensúlyának fontossága, a gyermek problémáinak értő meghallgatása, megszegyenítéstől tartózkodás, szükségletek intimítása, rendszeresség és rugalmasság egyensúlyának, harmóniájának megteremtése, nyugodt, siettetés nélküli játék és munkatevékenységek feltételeinek biztosítása,
- A szociális kapcsolatok harmonikus fejlesztése: optimális környezet biztosítása, helyes viselkedési módok elsajátítása, elfogadó-befogadó attitűd a pedagógusok és nevelőmunkát segítő alkalmazottak részéről,
- A napi életritmus kialakítása, önmagunkkal szembeni felelősségérzet kialakítása,
- Tudatos, rendszeres mozgásfejlesztés: a motoros képességek, a mozgáskészségek fejlesztése, fizikai erőnlét fokozása,
- A környezetvédő-óvó szokások kialakítása, fejlesztése,
- Szomatikus pedagógiai feladat a testedzés megkedveltetése: az edzés, a sport iránti igény kialakítása, a kötelességtudat fejlesztése,
- Gyermeki személyiség védelme: veszélyeztető környezeti, társadalmi hatások felismerésének segítése, preventív tanácsok adása azok kivédésére, elhárítására.

Az óvodai egészségfejlesztési tevékenység az alábbi elvek mentén valósul meg:

- Testi- lelki egészség elve,
- Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére,
- Az egészséges élő és élettelen környezet kialakítására, fenntarthatóságára,
- Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte,
- Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát,
- Alakuljon ki óvodásainkban az egészséges életmód iránti igény.

Társas készségek fejlesztésének elve

- Ismertessük meg a gyermekekkel, az alkalmazotti és szülői közösséggel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit, a foglalkozások, és szabadidős- tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönözzük.
- Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.
- Természet és társadalom harmóniájának elve.
- Alapozzuk meg a gyermekekben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag).
- A gyermekek életkori adottságaiknak, az alkalmazottak, szülők, partnerek saját kompetenciáiknak megfelelő szinten felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.
- Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal (előzetes tudásra építő, sokoldalú megtapasztaltatás és kreatív felhasználási lehetőségek biztosításával az óvodai tevékenységekben)
- Ismerjék fel a problémákat és azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra (megfigyelések, kísérletezések, valós problémahelyzetek gyermeki logika szerinti megoldására lehetőség).
- A célcsoport többi tagjának is biztosítson az óvoda problémahelyzetek feltárására, megoldására lehetőséget, előremutató, pozitív életszemlélet, közösségi érzések fejlesztése.
- Alakítsuk ki a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Környezettudatos magatartás megalapozására:

Az óvodai környezeti nevelés, alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában a külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma. Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van.

A tanulás tartalma, vagyis a tapasztalatok és ismeretek elsősorban a gyermek közvetlen társadalmi-, természeti környezetéből származnak. Magukba foglalják azokat a magatartási

formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat is, amelyek kialakítása ebben az életkorban kívánatos.

A környezettudatos magatartás megalapozásának szinterei:

- A környezeti nevelés nem korlátozódik a csoportszobán belüli foglalkozásokra, hiszen áthatja az óvodai élet egészét.
- Természet közeli foglalkozások.
- Természeti ünnepek – hagyományörzés.
- Természetes és mesterséges környezetben végzett kísérletezések és megfigyelések.
- A megismerés módszerei: megfigyelések, vizsgálódások, mérések, ~~modellezések~~.
- Mindennapi tevékenységek a környezettudatosságra nevelésben:
- Szelektív hulladékgyűjtés, szerves hulladék kezelése, ismerkedés a komposztálással, elemgyűjtés szabályai, (veszélyes hulladékok kezelése), újrafelhasználási ismeretek, víztisztítás, termények részeinek felhasználása, légszennyezés-tűzgyűjtés, stb.
- Séták alkalmával megfigyeltetjük a rombolás környezetkárosító hatását.
- Környezetvédelmi akciókba történő bekapcsolódás.
- A szülőkkel történő közös tevékenységek által a család környezethez való viszonyulását is formáljuk.
- A Zöld ünnepek közös ünneplése.
- Külső partnerek körének kiterjesztése az együttműködésre.

Környezettudatosság elve és fenntarthatóság elve az alábbi elvek mentén valósul meg:

- Magatartás megalapozása.
- A gyermek életkorának megfelelő természeti, – emberi, – és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melynek birtokában biztonságosan eligazodik az őt körülvevő világban.
- A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában.
- A természet saját élményű megismerésén keresztül azt szerető, tisztelő, értékeit megbecsülő, védő emberekké váljanak.
- Képesek legyenek viselkedésformájukban az értékközvetítésre.

Fenntarthatóság elve:

- Út a jövőhöz a környezettudatos neveléssel, a környezeti kultúrára neveléssel.
- Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.
- Ökológiai szemlélet fejlesztése.
- A gyermekek világhoz való viszonyát az anyagi javakhoz való viszonyulásuk is alakítja.
- Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő (foglalkozásokkal ismerkedés). Rámutatunk, példákat keresünk a pazarlás következményeire: vízhasználat, energia, mértéktelen fogyasztás stb.

Biológiai és társadalmi sokféleség elve

- Emberi és állati jogok tiszteletben tartása.

- Egymás mellett éléshez szükséges toleranciák, magatartási normák alapozása, fejlesztése. Gyermkeinket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveljük.

Harmónia a természeti- épített- szociális környezettel

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
- Természeti- épített-szociális környezet óvása, fejlesztése.
- A tárgyak tiszteletét az előállítási munkafolyamatok megismertetésével, játékok javításával, tárgy- eszköz létrehozásával (reprodukció) segítjük elő.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Személyi feltételek

2002. szeptember 1-től óvodánk két csoporttal működik. A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodánkban a nevelőmunkát felsőfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok végzik az óvodai nevelés egész időtartama alatt.

A nevelő tevékenységet szakképzett dajkák segítik. Az óvodapedagógusok és a dajkák összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelésünk eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését speciálisan képzett szakemberek végzik.

2017- től Óvodai-iskolai segítő segíti a nevelőmunkánkat.

Tárgyi feltételek

Az óvoda épületét, udvarát, berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy az a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, feleljen meg változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Biztosítjuk mozgás- és játékigényük kielégítését. A gyermekeket, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhetővé, biztonságosan helyezzük el. Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg- a mindenkor előírásokkal összhangban- biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvoda dolgozóinak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Napirend:

Feladatunk, hogy az életkor alapján, az egyéni fejlettségi szintnek megfelelően, differenciáltan tervezzük és szervezzük meg a gyermekek mindennapi életét.

Napirendünk folyamatosságával és a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében elmélyült tevékenykedésre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék.

Legtöbb időt a gyermek fő tevékenysége, a játék kapja melyet a foglalkozásaink tervezésénél, és megvalósításánál is figyelembe veszünk. A gyermekek fejlesztése növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődnek, módosítható.

Helyes életritmust és szokásrendet alakítunk ki a megfelelő tevékenységek és időkeretek biztosításával.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a dajkákkal.

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését az óvodapedagógusok a csoportnaplóba illetve az Egyéni fejlődési naplóba rögzítik.

Napirend:

7.00-10.30	Játék komplex tevékenység, egyéni képességfejlesztés, folyamatos tízórai.
10.30-11.30	Tapasztalatszerző séták, szabad játék, mozgás, terítés.
11.30-13.00	Testápolási teendők, ebéd, előkészület a délutáni pihenőhöz, mese.
13.00-15.00	Délutáni pihenő, testápolás, ágyak elrakása, terítés az uzsonnához
15.00-17.00	Uzsonna, szabad játéktevékenység, folyamatos távozás.

Hetirend:

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Anyanyelvi nevelés	Anyanyelvi nevelés	Anyanyelvi nevelés	Anyanyelvi nevelés	Anyanyelvi nevelés
Mozgás	Külső világ tevékeny megismerése (matematikai tapasztalatok)	Külső világ tevékeny megismerése.	Mozgás	Külső világ tevékeny megismerése (matematikai tapasztalatok)
Külső világ tevékeny megismerése.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.	-	-	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.
Mindennapos mozgás.				

Az óvoda kapcsolatai

Az óvodát szociális és nevelési funkciója összeköti a családdal és a gyermekekre ható más tényezőkkel. Fontos, hogy minden olyan intézményekkel kapcsolatunk legyen, amely az óvodai élet előtt, alatt és után meghatározó szerepet tölt be a gyermeki személyiség formálásában.

Család – óvoda

Az óvodai nevelésünk szellemisége, elvei egyértelművé teszik, hogy a családi nevelés értékeire építünk, azt a nevelésben a család elsődlegességét hangsúlyozva fejlesztjük tovább.

A szülőt nevelőtársnak tekintjük, minden őt, s gyermekét érintő kérdésben véleményét kikérjük, javaslatát – ha az a gyermek érdekeit segíti és pedagógiai elveinket, nem sérti – beépítjük a nevelés folyamatába.

E partneri kapcsolatban az őszinte „odafordulás”, az empátia, a segítőszándék és az együttműködési készség a meghatározó.

A gyermekek egyénre szabott beszoktatása, rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, a gyermek alkotásainak bemutatása, a szülők részvételi lehetősége foglalkozásokon, egyéni beszélgetések a gyermeknevelésről, szülői programok.

A programban kifejezi az intézmény, hogy az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illeszthető megoldásait.

Célunk:

- *A humanista értékrend elfogadása.*
- *A család és az óvoda nevelési elveinek közelítése.*
- *A szülői jogok és kötelességek érvényesítése.*
- *A halmozottan hátrányos helyzetben élő családok aktívabb, rendszeresebb bevonása az óvodai életbe.*

Feladatunk:

- *A gyermek nevelési körülményeinek – feltételeinek közös megtervezése, biztosítása.*
- *A szülő aktivizálása, biztatása az óvodai élet tevékeny közreműködésében.*
- *A gyermek egyéni fejlesztése érdekében az együttnevelés előtérbe helyezése.*
- *A szülő csoportba való bejárásának biztosításával mintaadás, gyermekismeret, kiteljesedés, pedagógiai, pszichológiai tájékozottság fokozása.*
- *A közös élmények megélésével az óvodához fűződő pozitív viszony elősegítése.*
- *A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beiratkozásának nyomon követése, rendszeres óvodába járásának elősegítése.*

A szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének formái:

1. Szülői megbeszélések, szülők tájékoztatása:

Első ízben:

- *A beiratkozást követően, az új gyermekek szüleinek tájékoztató, bemutatkozó találkozás, (személyi-tárgyi feltételek- az óvoda nevelési programja, működési rendje, ízelítő az óvoda életéről).*
- *Családtagok közreműködésével történő beszoktatás.*

2. Szülői értekezlet: (évente háromszor)

Szokásrend, nevelési célok, család-óvoda kölcsönös elvárásainak megismerése, a gyermek folyamatos fejlődésének nyomon követése, a csoportot érintő esetleges problémák megbeszélése.

3. Családlátogatás:

Először a beiratkozás után, a gyermek óvodába kerülése előtt történik.

Cél: megismerni a gyermek családi-, és életkörülményeit.

Későbbi családlátogatások: szükség szerint helyzettől, alkalomtól függően.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő családok évközi látogatása nagyon fontos. Így nyomon követhető a család szociális hátterében történő esetleges negatív változás, valamint lehetőség nyílik a családok segítésére a megfelelő önkormányzati szervhez való irányítással.

4. „Nyílt napok”

A nevelési évben a szülők együtt tölthetik gyermekükkel az óvodás napokat, ünnepeket.

5. Nyitott óvodai programok:

Kirándulások, közös rendezvények, ünnepek együtt a szülőkkel, nagyszülőkkel.

6. Fogadóórák:

Havonta egy alkalommal és szükség szerint az óvónővel egyeztetve.

Óvoda - Iskola

Iskolával való kapcsolatunkban alkalmazkodunk a helyi sajátosságokhoz, szokásokhoz. A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező az alsós nevelőkkel, (iskolalátogatás az óvodás gyerekekkel, iskolások ajándék műsorai az óvodásoknak, az alsós nevelők óvoda látogatása).

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Ennek megalapozásaként, *kiscsoportban felmérjük a gyermekek képességbeli szintjét, melyet személyiséglapjukban rögzítünk. Folyamatos, tudatos, tervszerű nevelőmunkával fejlesztjük gyermekeinket, alapozzuk meg a tanuláshoz szükséges képességeiket, illetve szűrjük ki a tanulási vagy egyéb részképesség zavarait. A nagycsoportosok fejlettségi szintjét kimenetmérő lappal mérjük. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztésének alapját a DIFER mérés nyújtja.*

Óvoda-iskola átmenet:

Az óvodai integrációs program részeként kidolgoztunk egy óvoda-iskola átmenet megkönnyítését célzó fejlesztési programot. A sikeres óvoda-iskola átment megvalósulása érdekében az alsós tanítók és az óvónők együttműködnek. Arra törekszünk, hogy megvalósuljon a nevelési folyamat töretlensége, a két intézmény közötti zökkenőmentes átmenet.

Kapcsolattartás formái:

- *Látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, erősségeiről, várható alkalmazkodási nehézségeiről.*
- *Egymás ünnepein, rendezvényein történő megjelenés, közös programok szervezése.*
- *Az óvodából az iskolába kerülő gyermekek után-követése.*

Az óvoda egyéb kapcsolatai

A nevelést segítő speciális kapcsolataink intézményekkel, szervezetekkel:

(szűrővizsgálatok, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, gyermekjóléti szolgáltatás kezdeményezése, szociális ellátórendszerrel kapcsolatos együttműködés, szakmai szolgáltatókkal kapcsolatos együttműködés, roma nemzetiségi önkormányzattal kapcsolatos együttműködés)

➤ **Szakmai- és szakszolgáltatásokkal**

Pedagógiai Szakszolgálattal, Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal, Szakmai Szolgáltatásokat nyújtó szervezetekkel.

Cél: Szakmai szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása.

Feladat: A gyermek fejlesztésében való kooperatív együttműködés.

➤ **Egészségügyi intézményekkel (orvos-védőnő)**

Cél: A gyermekek egészségi állapotának folyamatos figyelemmel kísérése.

Feladat: - Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése

- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadása szülők és pedagógusok számára.

➤ A Kistérségi Humán Szolgáltató Központ Család- és Gyermekjóléti

Szolgálattal

Szolgáltatásai körében kötelező jelleggel óvodai-iskolai segítő munkatársat biztosít az intézmény számára, aki támogatást, segítséget nyújt gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermeknek, a gyermek családjának és az intézmény pedagógusainak.

Cél: A szociális ellátó rendszerrel való aktív együttműködés.

Feladat:

- *Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, szervezése.*
- *Öszinte tájékoztatás, konzultáció.*
- *Javaslatok figyelembevétele, nevelőmunkánkba való beépítése.*
- *A védőnői szolgálat segítségével kigyűjtjük és tájékozódunk azokról a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, akik a tárgy évben elérik a 3 éves kort. A védőnők segítségét kérjük az érintett gyermekek, illetve a családok szociális környezetének megismeréséhez.*
- *A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatosan folyamatos konzultációk, a családok helyzetének kiemelt nyomon követése.*

Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal

Cél: A partneri kapcsolat erősítése. A gyermek - család problémáinak megoldása.

Minden gyermek járjon óvodába már három éves kortól, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő családok kellő anyagi támogatást kaphassanak az óvodába járás feltételeinek megteremtéséhez.

Gyermekvédelmi munka az óvodában.

Feladataink:

- *A gyermekek családi helyzetének évenkénti felmérése:*
 - *Az óvodások száma összesen.*
 - *Ebből a veszélyeztetettek száma.*
 - *Hátrányos helyzetű gyermekek száma.*
 - *Három vagy több gyermekes családban élők száma.*
 - *Fogyatékos gyermekek száma.*
 - *Csonka családban nevelkedő gyermekek száma (elvált, vagy egyedülálló).*
- *A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:*
 - *Nevelési hiányosságok.*
 - *Erkölcstelen családi környezet.*
 - *Italozó szülők.*
 - *Bűnöző családi helyzet.*
 - *Rossz lakásviszonyok.*
 - *Egészségügyi okok.*
 - *Anyagi okok.*
 - *Megromlott családi kapcsolat okai.*

• **Segítő szakemberek:**

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének megvalósításához a Sarkad városban működő **Pedagógiai Szakszolgálat** nyújt segítséget, valamint biztosítja a felzárkóztató fejlesztést (gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, alapozó terapeuta). A gyógypedagógus és a fejlesztő pedagógus az óvodánkban foglalkozik a gyermekekkel.

➤ **Kapcsolat a fenntartó önkormányzattal**

A fenntartó meghatározza munkánk feltételeit – tanügyi-igazgatási feladatok révén- annak rendjét is.

Cél: A kölcsönös bizalmon alapuló információcserének és együttműködésnek köszönhetően az óvoda működésének optimális biztosítása.

Feladat:- A hivatali kapcsolat mellett támogató, segítő jellegű adatszolgáltatás.

- Problémamegoldásban mindig a konstruktivitásra, kooperálásra törekszünk
- A hatékonyságot a rendszeresség és a folyamatosság biztosítja.

➤ **Kapcsolat a Roma és a Román Nemzetiségi Önkormányzatokkal**

Cél: *tartalmassá tenni az együttműködést újszerű formákkal, rendezvényekkel, programokkal.*

Feladat:- *Bizalmuk elnyerése, segítő, támogató kapcsolat kialakítása.*

- *Szoros együttműködés kialakítása annak érdekében, hogy lehetőség szerint minden óvodás korú gyermek jelenjen meg az óvodai rendszerben,*
- *A hiányzások csökkenésének elérése.*

➤ **A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása** érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

➤ **Óvoda és a Közművelődési intézmények kapcsolata**

Cél: A nevelési feladataink sokoldalú, színes megoldásához a közművelődési intézményekkel való kapcsolat elmélyítése szükséges.

Feladat:

- Az intézmények kínálataiból való válogatás
- A művelődési ház, könyvtár.

Kapcsolattartás formái:

- Látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, rendezvényeken részvétel.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Játék

A játék az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Játékának megfigyelése közben képet kaphatunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédkésztségéről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről.

A játék a valóságot tükrözi, a gyermek a tapasztalatait, élményeit játssza el, sajátos, gyakran átalakított formában, ezáltal észrevétlenül is megoldási módokat kaphat, bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre. Kíélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A játék tehát olyan *komplex tevékenységforrás*, melyet munkánkban tudatosan kell felhasználni céljaink eléréséhez.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban a szülő, az óvodában az óvodapedagógus. Játéktevékenység lehet spontán és általunk irányított. A játék legfőbb jellemzője, hogy *önként vállalt tevékenység*.

A gyermek spontán manipulációjának és az óvodapedagógus tudatos fejlesztő munkájának együtt kell érvényesülnie a fokozatosság betartásával.

A gyermek sokkal több játék befogadására képes, mint amennyit kezdeményezni tud.

Ha irányítás közben nem sértjük meg önállóságát, kreativitását, elgondolásait, akkor élménnyé válik a játék, érzelmeket váltunk ki vele /intellektuális, esztétikai/.

Eleinte fontos a mi kezdeményező szerepünk, de később már belső indíttatásból is játszanak a felnőttel és társaikkal egyaránt.

Feladatunk:

Differenciált egyéni képességfejlesztés, egyéni bánásmód, felzárkóztatás

Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése /szokások, szabályok kialakítása/.

A szabadjáték túlsúlyának előtérbe helyezése. A napirendben a játéktevékenység számára biztosítjuk a legtöbb *időt* /5 óra/. Legyen ideje elképzeléseinek megvalósítására, mozgásigényének kielégítésére.

Megfelelő *hely* biztosítása a csoportszobában és udvaron egyaránt fontos. Gondolunk a nagyobb mozgást igénylő játékokra és a kis pihenő "búvó helyek" létrehozására is.

Legyenek állandó játszóhelyek, de legyen lehetőség a változtatásra is. Az udvaron is biztosítjuk a barkácsolás, ábrázoló tevékenység, szerepjáték, homokozás, pancsolás lehetőségét.

Játékeszközöket lehetőségeinkhez mérten tudatosan választjuk ki és így biztosítjuk a fejlesztési feladatok megvalósulását. Érdeklődésük szerint tudjanak válogatni az eszközökben.

Ötletek. lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.

Közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.

A gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulásának lehetővé tétele.

Az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozása.

Az óvodapedagógus legyen mintát adó, bevonható társ, aki segít, ha kell, kezdeményez, és a játékban is példa a gyermekek számára.

Az óvodapedagógus csak annyira avatkozik be és irányítja a játékot, amennyire az megkívánja.

Játékfajták:

Gyakorlójáték során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, ismételésre készíti a gyermeket és ezek az újraismétlések nagy örömet, jelentenek számára. Lehet mozgásos, manipulációs és verbális /bújik, mászik, ugrik, építő elemeket egymásra rakogat, autót húzogat, keverget, firkál; halandzsza szövegek kitalálása./

A gyakorló játékoknak szociális hatása is van a gyermekekre. Fontos, hogy érdeklődéssel figyeljük, hallgassuk, buzdítsuk, segítsük ezekben, tevékenységekben.

Építő-konstruktív játék során az eszközök változatossága, kész és félkész eszközök alkalmazására törekszünk. Az eszközök kiválasztásánál figyelembe kell vennünk a csoport átlagos fejlettségét, összetételét, érdeklődését és az egyéni képességeket is.

Építés, konstruálás közben élje át az alkotás örömét, fejlődjön kreativitása.

Az építés, összerakás technikáját mindig megmutatjuk, segítjük, de nem kötjük meg a gyermek fantáziáját.

Szerepjátékban a gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki, környezetük jelenségeit sajátos módon újra alkotják. Ez a játék tükrözi a gyermek egész eddigi életét, személyiségét, tehát nagyon sok egyedi vonás van benne.

A szerepjáték a gyermek legintimebb tevékenysége, ezért feltétlenül figyelemmel kell kísérnünk, és tiszteletben kell tartanunk. Mutassunk példát a helyes magatartásra, ne mi irányítsuk, ne javítsuk a gyermeket, hanem egy másik szituációban mutassunk példát a helyes magatartásra.

Fontos, hogy, biztosítsunk a megfelelő feltételeket, eszközöket, a helyet, segítsünk kialakítani a teret a játéknak megfelelően.

Fejlődik képzelete egy-egy kitalált történet eljátszásával, szervezőkészsége a játék megszervezésével, empátiája a társak érzelmeinek felfogásával, elgondolásaik megértésével.

Mindez fejleszti alkalmazkodóképességét és kommunikációs képességét is.

A játék közben közösen felállított szabályok fejlesztik önuralmát, akaratát, szabálytudatát, erkölcsi érzékét.

Szabályjátéknál legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igénye. Széleskörű mozgásfejlesztésre /fogócskák, bújócskák, sorjátékok, labdajátékok/ és értelemfejlesztésre ad lehetőséget /társasjáték, logikai játékok, nyelvi játékok stb./. Ez a játék egyfajta szociális és értelmi érettséget feltételez, és ezek fejlesztését is szolgál.

A szabályok, betartása fejleszti önuralmukat, türelmüket, toleranciájukat, kudarc- és sikertűrő képességüket.

Képet kapnak önmaguk és társaik ilyen irányú tulajdonságairól is. Fejlődik logikus gondolkodásuk és sok matematikai, és más ismeretre tesznek szert.

A barkácsolás mindig a játék igényéből indul ki, kötetlen öncélú formában.

Ehhez a játékfajtaához folyamatos gyűjtőmunka, sokféle eszköz, hely, szerszám szükséges. A gyermekek előtt kiegészítő eszközöket készítünk, játékokat javítunk, termésekből játékokat készítünk. Így keltjük fel érdeklődésüket a barkácsolás iránt.

A bábozás a gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze. Ezáltal feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit.

A bábjáték elősegíti az óvodába való beilleszkedést, és a különböző szociális problémák megoldását is egy-egy gyermeknél. Eszközellátottságunk is változatos /zsákbábok, újjbábok, fakanálbáb, síkbáb/.

A bábozásnak nagy szerepe van a személyiség fejlődésében, a társas kapcsolatok alakulásában, a kommunikáció fejlődésében is. Egyik lényeges eleme a beszéd; így nagyon sok fogalmat, kifejezést gyakorolhatnak. Megtanulják a különböző érzelmi állapotok kifejezését.

Dramatizáláskor a gyermek saját, vagy irodalmi élményeit játssza el kötetlen módom. Arra törekszünk, hogy minél több kellékek, jelmezek álljanak a gyermekek rendelkezésére. Ha szükséges segítjük őket a díszletek elkészítésében, a tér elrendezésében, ötletet adunk a téma

kiválasztásához és attól sem zárkózunk el, hogy szereplői legyünk a dramatikus jeleneteknek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek kitartóan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- Bonyolult építményeket képesek alkotni.
- Élvezik a szabályjátékokat és képesek, azok betartására.
- Kérés-kérdés formuláit alkalmazzák.
- A már megunt játékeszközöket helyükre rakják.

Verselés, mesélés, anyanyelvi nevelés

A mese-vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekekhez. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésmódokat. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlétesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Feladatunk:

Szükségesnek érezzük, hogy *minden nap meséljünk*, mondókázzunk vagy verseljünk valamilyen formában, mert elmaradhatatlan eleme kisgyermek mentális higiéniájának. Arra törekszünk, hogy a mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja.

Lehetőséget teremtünk az önálló szöveg és mesemondáshoz, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálásához, amely egyik módja az önkifejezésnek.

Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző meséket.

A meséket, verseket gyakran ismétljük, többször feldolgozzuk. Lehetőséget adunk a bábozáshoz és dramatizáláshoz.

Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok biztosításával, barkácsolási lehetőségekkel.

A mese és versmondás lényeges elemeit /testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezés/ az

óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötnek össze bennünket a gyermekekkel és anyanyelvünkkel.

- Kiszámloló-, hintázó-, labdázó-, párválasztó-, felelgető-, csapatokban is hangoztatható tréfás mondókák.

- Versek, verses mesék.

- Mesék /magyar népmesék/.

- Állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék, folytatásos mesék, meseregények.

- Vershallgatás / szép magyar versek, több alkalommal illetve roma származású írók, költők versei/.

Mesemondás anyaga:

- klasszikus magyar népmesék,

- más népek klasszikus meséi,

- roma mesék,

- magyar írók értékes alkotásai,

- világirodalmi klasszikusok,

- verses mesék,

- novellák,

- önállóan is kerek regényrészletek.

A nyelvi képességek fejlesztése

A mese, vers, a bábozás, a dramatikus játékok fejlesztik a gyermekek nyelvi képességeit. Ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, tiszta hallást s a nyelvtanilag helyes beszédet. Mondókázás közben javul beszédhibájuk, magán és mássalhangzók kiejtésük. Mesék, versek hallgatásával, mondogatásával bővül szókincsük, fejlődik kifejező képességük. Szívesen mondanak önálló mesét és verseket.

Programunk lényeges része a *beszéd az anyanyelv és a kommunikáció* fejlesztése.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a gyermekek tanulási kudarcai többnyire nyelvi hátrányra vezethetők vissza. Ezért indokoltnak tartjuk az *anyanyelvi kommunikációs nevelést* az óvodai tevékenység folyamatába illeszteni.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban.

A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik a szóbeli közlést.

Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példával, /odafigyelés. meghallgatás beszélgetés/ kommunikációs helyzetek, megteremtésével ösztönözze a gyermekeket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket /pl. érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások/.

A gyermekek beszédfejlettsége függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

A nyelvtanilag hátrányos helyzetű gyermekekkel *differenciáltan foglalkozunk* /etnikai kisebbséghez tartozók, ingerszegény környezetből érkező gyerekek/.

Az anyanyelvi nevelés végigkíséri az óvoda egésznapos életét, a gyermekek minden megnyilatkozását.

A gyermekekre figyelő, jó beszédpéldát mutató, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermeknyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

Célunk az anyanyelvi nevelésnél a *szókincs bővítése a sajátos nyelvi formák elsajátítása. A nyelvtanilag helyes beszéd* a mondanivaló árnyalt megfogalmazása. Így az óvodáskor végére az önálló, rövid történet elmondása lehetővé válik.

Az *anyanyelvi játékok* számára külön időt biztosítunk, alkalmazkodva a gyermek életkori

sajátosságához és ezeket, a játékokat beépítjük a mindennapi életbe.
A súlyosan beszédhibás gyermekek fejlesztéséhez logopédus segítségét kérjük.

Beszédfejlesztés és anyanyelvi nevelés lehetőségei:

1. Motoros fejlesztő gyakorlatok:
 - Ajakgyakorlatok.
 - Nyelvgyakorlatok.
 - Fúvógyakorlatok.
 - Légző gyakorlatok.
 - Ritmusfejlesztés.
2. Oldó- lazító gyakorlatok:
A helyes egyéni alap zöngé, a magánhangzók és az ideális hangmagasság kialakítása.
3. Auditív fejlesztő gyakorlatok:
 - Hangutánzók.
 - Hangfelismerők.
 - A hangot, ritmust differenciálók, fonémahallást fejlesztők.
 - A koordinációt, folyamatosságot, az aktív élőbeszédet elősegítő gyakorlatok.

A kéz-, láb-, törzs-, száj-, kéz- és testmotorika bekapcsolásával a finommotorika koordinálását, a helyes ejtést segítjük, a vers, a próza, ének szituációs játék, - beszéd gyakorlásával szinte valamennyi játékban.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen mondogatják a verseket, rímeket.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, és 15-20 mesét.
- Van kedvenc meséjük.
- Tudnak meséket, történeteket maguk is kitalálni.
- Változatos jól szerkesztett mondatokban beszélnek.
- Szókincse gazdag.
- Beszédritmusa folyamatos.
- Szövegvisztaadása pontos.
- Beszéde tiszta.
- Auditív emlékezete pontos.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének-zene az óvodai mindennapok része, bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékokra.

Zenei nevelésük komplex formában valósul meg, mert kapcsolódhat más tevékenységi formákhoz is /környezet, mese, ábrázolás/.

A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozásánál elsősorban Kodály Zoltán és Forrai Katalin munkáira építünk. Ennek megfelelően választjuk ki az adott gyermekcsoport részére a készségfejlesztési feladatokat. Zenei nevelésünk anyagát a *magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok* képezik, melyek őrzik a népi élethelyzeteket, hagyományokat, s ezek megismertetésével biztosítjuk a kultúra átadását.

Zenei nevelésünk célja a *zene iránti érdeklődés* felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.

Fontosnak tartjuk a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, érzékelési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztését.

A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely az anyanyelvi örökséget gazdagítja.

Elsődleges célunk, hogy a zenei képességfejlesztés közben a gyermekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a magyar nyelven folyó roma a nemzetiségi nevelésnél gyermekek nemzetiségi hovatartozását.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. A közös énekes játékok során a gyermekek emberi kapcsolatokat ismernek meg, fejlődik esztétikai, viselkedési és magatartási kultúrájuk.

Feladatunk:

Megfelelő légkör, érzelmi motiváltság, hely biztosítása, hiszen a dal ritmusa, lüktetése mozgásra serkenti a gyermekeket.

A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerése, amely a továbbélését segítik.

Megismertetni a gyermekeket kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó, párcserés játékokkal, amelyek a gyermek néptánc elemeit tartalmazzák.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások megismertetése, amelyek fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A környezet hangjainak megfigyelése.

Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok iránti zenei érdeklődésük felkeltése, amely formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek fedezze fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismertetése, továbbélésének segítése.

Zenehallgatásunk gerincét a magyar népdalkincsből, és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokból állítjuk össze. A gyermeki lélekhez legközelebb álló témákat válogatjuk ki /növények, állatok, természet.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Zenei fejlesztés tartalma:

3-4 éves korban:

Hangterjedelem: 3-4 (5) hang.

Mondóka-énekesjáték.

Szöveg: játékos, ismétlődő szavak.

Játék, mozgás: álló helyzet, kéz-lábmozgás /körforma áll, indul/ ismétlődő játékos mozdulatok.

Hallásfejlesztés: magas-mély reláció, halk-hangos felismerése beszéden, éneken, zörejen; kezdőhang átvétele.

Ritmusfejlesztés: egyenletes lüktetés játékos mozdulatokkal, egyszerű mozgással követik az óvónő tempóváltását, egyszerű ritmushangszerek használata /dob, bot/.

4-5 éves korban:

Hangterjedelem: 3-6 hang /c - c' /.

Mondóka, énekes játék, alkalmi dal.

Szöveg: állat, virág, ünnepi, alkalmi játékszöveg.

Játék, mozgás: kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps, utánzó mozgás.

Hallásfejlesztés: magas-mély, oktáv-kvint távolságban énekeljenek, beszéljenek, tapsoljanak halkán, hangosan, dallamfelismerés dúdolásról vagy hangszerről, természet, környezet zörejeinek megismerése.

Ritmusrézk fejlesztése: egyenletes lüktetés, járással, tapssal, dalok, mondókák ritmusának kiemelése, gyors-lassú beszéd, ének, mozgás: tempótartás, egyöntetű, esztétikus játékmozdulatok, dob, cintányér, háromszög, maguk készítette ritmushangszerek használata, ütemhangsúly kiemelése, ritmus-dallam visszhang, improvizálás.

5-6-7 éves korban:

Hangterjedelem: 3-6 hang.

Mondóka, énekes játék, műdal, alkalmi dal.

Szöveg: bővül; évszak, hagyományok, ünnepek.

Játék, mozgás: minél több változatos térforma, mozgás megismerése /hidas, párcsere, fogócska, kapus, fogyó-gyarapodó/.

Hallásfejlesztés: magas-mély dallamvonalának térbeli jelölése, halk-hangos, gyors-lassú megismerése és együtt gyakorlása; dallamfelismerés kezdő vagy belső motívumról, dallambújtatás, motívumvisszhang, sokféle zörej és zenei hang megismerése.

Ritmusrézk fejlesztése: egyenletes lüktetés, dallamritmus összekapcsolása, dalritmusok kiemelése, gyors-lassú, tempótartás önállóan, egyszerű tánclépések, dob, cintányér, háromszög önálló használata, improvizálás.

Zenehallgatás: magyar népdalok, más népek gyermekdalai, műdalok, óvónők hangszerez játéka, többszólamú éneke, kánonok.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- **A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.**
- **A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.**
- **Élvezettel tudnak zenét hallgatni.**
- **Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.**
- **Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.**
- **Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.**

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermekek számára.

Feladatunk:

Minden ábrázoló tevékenység, amelyre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk /festés, rajzolás, mintázás, kézimunka/ örömteli tevékenység legyen a gyermekeknek, alakuljon ki az igénye az alkotásra, a kreatív önkifejezésre és az esztétikai élmények befogadására.

Lehetőséget teremteni arra, hogy egyéni és közös élményre tegyenek szert, az óvoda mindennapi életében biztosítjuk, hogy a gyerekek gyakorolhassák a különböző technikákat.

Az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítsük a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását.

Elősegíteni, hogy a gyermek saját szintjén elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra, csak akkor irányítjuk és segítjük, ha elakad.

Az ábrázoló tevékenység segítse a gyerekek *tér- forma és színeképzeteinek* kialakulását, gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Megismertetni a gyerekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. /anyag, textil, termékek, olló, ragasztó, gipsz, karcolás, gyűrítés, különbözőnyomatok, díszítő motívumok.../.

A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik a nevelés más területeihez is /konstruálás, környezetalakítás, téri viszonylatok, síkformák/. Ezáltal fejlődik a szép iránti nyitottságuk, igényességük, önkifejező képességük.

Megismertetni gyermekeinkkel községünk természeti szépségeit, műalkotásait, falunkban élő fiatal alkotóművészek munkáit /festő, szobrász/.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- **Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg elképzeléseiket.**
- **A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, színek variálása.**
- **Barkácsolás során változatos technikákat alkalmaz.**
- **Barkácsolás eszközeinek megfelelő használata.**
- **Szem - kéz koordináció, és a finommotorika életkorának megfelelő.**
- **Laterális dominancia kialakulása.**

Mozgás

A mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani. A 3-7 éves gyermek egészséges testi fejlődésének biztosításához kell a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembevevő, aktivitást és terhelést biztosító mozgás, amely befolyásolja a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

A rendszeres mozgás, kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növekedéséhez. Az egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, döntést, fejleszti az alkalmazkodás képességét. Olyan személyiségtulajdonságok alakulnak ki, mint a bátorság, fegyelmettség, kitartás.

Célunk, hogy sokoldalú mozgással örömet szerezzünk a gyermekek számára.

Feladatunk:

A gyermekek mozgásigényének kielégítése, egyénre szabottan mozgástapasztalatainak bővítése. Harmonikus, összerendezett mozgás-, mozgáskoordináció fejlesztése.

A testi képesség az ügyesség sokféle formájának, a testi erőnek, gyorsaságnak és állóképességnek fejlesztése.

A spontán mozgáslehetőségeket biztosítása. A gyermek mozgástapasztalatait rendszeresen bővítjük /járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás/.

A tevékenységhez élmény, motiváltság, megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása. Változatos, sokszínű mozgásanyag választása. Másképpen tervezünk az udvaron és a teremben. Az

udvaron kiegészítőnek alkalmazzuk a mászókákat. A teremben a sportszerek mellett /padok, szőnyeg / változatos kézszerket is használunk /labda, babzsák, karika, kendő, bot/ Minden lehetőséget kihasználunk a szabad levegőn való tartózkodásra, tornázásra.

Törekszünk, gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

A testséma fejlesztése, testrészek megismerése.

A nagy – és finom mozgások, az érzékelés, a formaállandóság fejlesztése.

Ügyesség, döntés, és alkalmazkodóképesség fejlesztése.

A testnevelési foglalkozások mozgásanyaga

- *Gimnasztikai gyakorlatok:* szabad-, kézi szeres-, társas- és padgyakorlatok. Kartartások, testhelyzetek, kar-törzs és lábmozgások.

- *Nagymozgások:* járás-, futás-, ugrás-, dobás-, fogás-, függés- és támaszgyakorlatok, egyensúlygyakorlatok.

- *Játékok:* szerep- vagy utánzójátékok: futójátékok fogásmódok változtatásával, futójátékok sorban, szétszórta. Szabály játékok: fogójáték, sor- és váltóverseny, labdajátékok, egyéb játékok az évszaknak megfelelően.

- *Mindennapos testnevelés felépítése:* járás, futás, kar-, láb-, törzs gyakorlatok, játékos futkározás, játék, járás- vagy légző gyakorlatok.

Egy-egy gyakorlatcsoportot kiscsoportban 6-8-szor, középső csoportban 4-6-szor, nagycsoportban 2-4-szer ismételünk meg.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- **A gyerekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.**
- **Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.**
- **Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.**
- **Tudnak labdát vezetni helyben.**
- **Szem - kéz - láb koordinációjuk fejlett.**
- **Egyensúlyérzékük fejlett.**
- **Mozgásuk összerendezett.**

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítását a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Körül ölelik a többi nevelési területet is, több ponton kapcsolódnak, összefüggnek egymással /testünk – család - évszak - növények - közlekedés/.

Fontos, hogy ne legyünk foglalkozás centrikusak, ha csak lehet a *helyszínen a természetben, szerezzünk tapasztalatokat.*

A témakörök feldolgozásánál az évszakok köré csoportosítunk, így tudjuk megvalósítani a tevékenységek közötti komplexitást, nagyobb lehetőségünk van műveltségterületek közötti kapcsolódási lehetőségeket kihasználni.

Feladatunk:

Lehetővé tenni a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. A gyermekek az őket közvetlenül körülvevő világot érzékelik elsősorban, ezért a témák válogatása közben, a lakóhely környezeti sajátosságaihoz igazodunk. Nem elvont ismeretközlésre törekszünk, hanem arra, hogy a gyermek megszeresse, megismerje környezetét.

A környezet megismerésére nevelés történhet kötött foglalkozásokon, de lehetőség adódhat spontán játékokhoz kapcsolódva, munkatevékenységbe építve, beszélgetések, séta, kirándulás során.

Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítani a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell az új ismereteket, átadunk, a meglévőket mélyíteni, rendezni. Eközben építünk a gyermekek spontán Érdeklődésére, kíváncsiságára, tevékenységi, megismerési vágyára.

Elő segíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Nagy hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A gyermek óvodáskorban megismeri, megszereti környezetét, a természet szépségeit, törvényszerűségeit, a folyamatok kölcsönhatásait, később természetes módon *védi környezetét*. Ezért minél több rácsodálkozásra ösztönözzük őket, vegyék észre a szépet társadalmi és természeti környezetünkben.

A minket körülvevő világ mennyiségi formái, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodva.

Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése:

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

Feladatunk:

A gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése az elemi ok- okozati összefüggések felismertetése, logikus gondolkodás megalapozása.

A matematikai fogalmakkal és összefüggésekkel egész nap folyamán, természetes módon találkoznak a gyerekek, így tapasztalatokat szerezhetnek.

Ismerje fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakuljon ítélőképessége, fejlődjön tér-, sík-, és mennyiségsszemlélete.

Óvodánkban elsősorban mikrocsoportos foglalkoztatás alkalmazásával tudjuk biztosítani a differenciáltabb feladatvégzést. Így jobban meg tudjuk figyelni a gyermek fejlettségi szintjét, munkatempóját.

Igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, logikus gondolkodásukat fejleszteni, érdeklődésüket ébren tartani. Arra törekszünk, hogy minél több sikerélményhez jussanak a cselekvésben és a gondolkodásban.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, és felismerik a napszakokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, víz- és vízparton élő állatokat.
- Környezetük növényeit felismerik.
- Tudják a nevüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, születési idejüket.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, és az elemi közlekedési szabályokat.
- Ismerik a hét napjait.
- Elemi ok-okozati összefüggéseket felismer.

- Gondolkodása logikus.
- Mennyiség fogalma alakuljon ki.
- A tárgyakat meg tudja számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat. Értik a helyeket, kifejező névutókat (alá, felé, közé, mellé stb.).
- Síkidomokat, mértani testeket felismer.
- Tapasztalatokat szerzett a mérések, viszonyítások körében, ismeri ezek eszközeit, alkalmazza őket.
- Képesek csoportban, párokban, egyénileg feladatmegoldásra, együttműködésre.
- Képes összefüggések meglátására, szóbeli kifejezésére, elemi következtetéseket, általánosításokat alkot.
- Használ matematikai kifejezéseket, szóbeli közléseiben, megállapításaiban.

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Feladatunk:

A különböző munkajellegű tevékenységek a gyermekek egyéni sajátosságaihoz, teljesítőképességéhez igazodó tervezése, feltételek biztosítása.

A munkatevékenység felkínált lehetőségként jelenjen meg, amely erőfeszítést, de eredményes tevékenységet, örömet, majd sikert jelent.

Minden tevékenységnél a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet megteremtésére törekszünk. Az önkiszolgáló feladatok begyakorlására minden gyermeknek biztosítunk elegendő időt. Kezdetben a felnőtt testközelsége az intim kapcsolatfelvételt szolgálja, mellette a tevékenységek megtanítása a célunk.

A munka jellegű tevékenységeknél betartjuk a fokozatosság elvét.

Fejlesztjük kitartásukat, felelősségérzetüket, együttműködési készségüket.

Juttassuk el a gyermekeket a kezdetben csak önmagukra irányuló, később a másokért is szívesen végzett örömteli cselekvéshez.

A munkavégzéssel kapcsolatos attitűdök és képességek, készségek fejlesztése (kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyerekek szeressenek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Igényesek legyenek környezetük, önmaguk rendezettségére.
- Igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni munka elvégzésére.
- Közreműködnek az óvoda környezetének rendben, tartásában.
- Segítenek társaiknak.
- Szeretnek meglepetést készíteni társaiknak, szüleiknek.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzások, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzások minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Feladatunk:

A szervezett és spontán tanuláshoz szükséges támogató környezet megteremtése.

A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Azon feltételek biztosítása, melyek révén a tanulási tevékenységet a gyermekek örömmel és önként vállalják fel.

Aszociális tanulás lehetőségeinek megteremtése.

A gyermekek tanulási tevékenységének személyre szabott, pozitív értékeléssel történő segítése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlett.
- A részképesség – és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerültek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A **szociálisan egészségesen fejlődő gyermek**kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VIII. FEJLESZTŐPROGRAM

Célunk: a gyermekek adottságaihoz, egyéni képességeihez mért fejlesztése, önmaga lehetőségeihez mérten az optimális szintre juttatása.

Feladataink:

- A gyermekek életkori és fejlettségi mutatóinak megállapítása.
- A hátrányok kompenzálása, korrekciós fejlesztés.
- Fokozott együttműködés a szülőkkel.

A valamilyen szempontból lemaradó gyermek esetében nagyobb figyelmet kell fordítani a tanulási képességekhez szükséges pszichikus funkciók (téri orientáció, grafomotoros koordináció, finommotorika, szerialitás, vizuális és akusztikus diszkrimináció...) fejlesztésére, speciális korrekciójára, a figyelem zavarainak korrigálására, a beszéd diszfunkcióinak (beszédeszlelés, beszédértés, motorika) kiküszöbölésére, a megkésett beszédfejlődésre és a beszédhibák javítására.

Idejekorán észre kell venni a beilleszkedési zavarokat és a magatartási zavarokat (szorongás, hiperaktivitás, agresszió) és az okok felderítése után terápiás lehetőségekkel segítjük ezeket a gyermekeket.

A mentális fejlesztést pl. mozgás – testséma - testhatárok, verbális programmal támogatjuk, sok időt hagyva a kigyakorlásra.

A mozgásos játékokra épülő mozgáskoordináción keresztül, mozgásszabályozás, viselkedésszabályozás, önszabályozás valósítható meg. Minden mozgás feletti kontroll indirekt személyiségfejlesztést jelent. A mozgás közvetlenül hat a szocializációs folyamatra is, mint pl. együttműködés, siker- és kudarcélmény, konfliktuskezelés, problémamegoldás, szabálytudat, alkalmazkodóképesség, önfegyelm.

A rész-képességek fejlődésmenetét figyelemmel kell kísérni, és a zavarokat folyamatosan korrigálni.

A gyermekek képességbeli jellemzői nagymértéken befolyásolják a pedagógiai munka tervezését.

A fejlesztés tartalma

Fejlesztendő területek

Percepciófejlesztés:

- vizuális észlelés,
- szem-kéz koordináció,
- alakállandóság,
- hallási észlelés,
- taktilis észlelés,
- kinezetikus észlelés,
- beszéd-készség.

Megismerő funkciók fejlesztése:

- gondolkodás,
- emlékezet,
- figyelem,
- nyelvi fejlettség.

Szocializációhoz szükséges képességek fejlesztése:

- magatartás,
- viselkedés,

- társas kapcsolatok,
- énkép.

Testséma fejlesztés és egyensúlyérzék fejlesztése:

- iránydifferenciálás,
- téri tájékozódó képesség.

Motorikum zavarai:

- nagymozgás
- finommotorika

Mozgásfejlesztés

Nagymozgások fejlesztése

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik.

1. Járás:

- kis és nagy lépésekkel,
- különböző irányokba fordulással,
- változó szélességű sávok, vonalak között,
- különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával.

2. Futás:

- különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással,
- különböző irányokban, majd közbeni irányváltatással,
- változó szélességű sávok között,
- különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével.

3. Ugrás:

- „távolugrás” (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra,
- „magasugrás”,
- ugróiskola, kicsiknél legegyszerűbb formában,
- különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyszög, stb.),
- szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés,
- mélyugrás.

4. Csúszás-kúszás, mászás különböző tempóban:

- különböző irányokba, majd irányváltatással,
- különböző szélességű és formájú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa),
- különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlygyakorlatok

Állás

- lábujjon, sarkon
- fél lábon

Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.

Kúszás egyenes padon.

Body Roll hengergyakorlatok, különböző sportok (roller, bicikli, korcsolya, stb.).

Forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások.

Szem-kéz koordináció fejlesztése

Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött (szék, stb.).

Babzsák csúsztatás két vonal közé. Babzsák dobás vízszintes és függőleges célra.

Karikadobás változó irányba vízszintes, függőleges célra változó távolságból.

Kugli-játék.

Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütése bottal.

Szem-láb koordináció fejlesztése

Ugrókötéllel: kötél fölött átvágás, változó magassággal.

Karikába, különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás.

Lábbal különböző formák rajzolása, alakalmi felületen, homokba, padlóra, stb.

Ugróiskola egyszerűbb és nehezebb formában.

Függeszkedés: átfogással tovahaladás.

Finommotorika fejlesztése

Gyurmázás (elsődleges az anyag megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok alakítása).

Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás) eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel.

Papírhajtogatás- papírfűzés, mintaalakítás.

Puzzle-játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból.

Mintakirakás lyukas táblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbakig.

Testséma fejlesztés

Testrészek ismerete

1. Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával (haj, szemszín, kicsi-nagy...)

2. Tevékenységek és testrészek megismerését célozva:

- testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által,
- a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést,
- utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt,
- a felnőtt megnevezi, és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét,
- az előzőek megismétlése csukott szemmel.

3. Meghatározott testrészekre koncentráció:

- a különböző testhelyzetekben (hason, hanyatt-fekve, ülve, állva, térdepelve) megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni,
- valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet) viszonylatában.

A test személyi zónájának kialakítása:

1. Az „oldalosság” érzékeltetése

- színes szalaggal (gumipánttal) megjelölni jobb-bal oldalt, kézen, lábon,
- különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-bal kézzel (labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni, stb.),
- lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés, stb.

2. A test elülső és hátsó részeinek megismertetése játékos mozgásos feladatokkal:

- az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé,
- fekdjenek a hátukra, forduljanak hasra.

3. A test függőleges zónájának érzékeltetése:

- játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra vagy a lábak elé.
- Az előző (1.2.3.) gyakorlatok elvégzése becsukott szemmel.

4. Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal, alkalmazható).

- állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
- ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át, stb.
- térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.

Testfogalom

A testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkciónak, a nyelvi megfogalmazásoknak.

1. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.

2. A funkció megemlítése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámolni.

3. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámolni.

4. Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

Az egyes testrészek fejlesztésre alkalmas mozgások

1. Fej

- fejfordítás és fejkörzés,
- csukott szemmel megérinteni a szemeket, füleket, orrot, haját, szemöldököt váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel,
- csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert tárgy felé.

2. Törzs

- törzsfordítás lazán leengedett karral, illetve oldalsó-, majd mellső középtartásban tartott karokkal,
- A karokat magas tartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.

3. Karok

- karkörzés előre és hátra,
- karok helyzetének utánzása,
- oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén,
- különböző karlengetések ritmusra,
- oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csípőre helyezése,
- oldalsó középtartásból karkeresztzés, majd ismét karnyújtás,
- karhúzás és tolás, páros munka.

4. Ujjak

- a kéz ökölbe szorítása,
- az ujjak ide-oda mozgatása,
- ujjak egyenkénti mozgatása ritmusra,
- a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

5. Lábak

- padlón fekve lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése, gyorsan és lassan,
- a padlón fekve lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
- állva láblengetés, előre, hátra, oldalt és le,

- térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezét combon tartjuk,
 - padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése,
 - törzhajlítás bokafogással,
 - szökdelés váltott lábbal, láblengetés.
 - sarokemelés és leengedés,
 - a lábfej visszafeszítése (az ujjak emelése „pipálás”),
 - járás sarkon és lábujjhegyen,
 - a külső talp élen járás, a kar-tartás törzs mellett,
 - ugrálás páros lábbal, egyik másik lábon, váltott lábon,
 - törzhajlítás előre,
 - hanyatt fekve vagy állva a lábbal vagy nagylábujjal rámutatni az adott célpontra,
 - babzsák fölmarkolása lábujjal.
- Néhány gyakorlatot ezek közül lehet zenére is végezni!

Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direkter fejlesztés is szükséges.

A látott, hallott, tapintott dolgok minkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés.

A látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésénél megtanítása, a szókészlet bővítése.

A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját.

1. A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése.

Mozgó tárgyak követése: balról- jobbra, jobbról-balra, fel, le, kör, diagonális, stb. A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő finomodó: karra, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísértje az irányok verbális megjelölése.

2. A szem fixációs működésének erősítése.

- ismert játékok vagy tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig.(fel-le mozgatjuk),
- egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig.

A perifériás látás gyakorlására igen alkalmas, ha a gyermeknek ilyen megfigyelés feladatot adunk.

3. Vizuális zártság- egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik?

- Ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni.
- Hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?
- Rejtett figurák megtalálása.

4. Vizuális időrendiség felismertetése. Képeken elmesélt történetek kirakása: mi történt először? Mi következik?

5. Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása

- tárgyakból kirakott- gyöngyök, kockák, rudak, kártyák, minták folytatása...
- rajzos-képi minták elrendezése (fekvő alak, ülő alak, álló, járó),
- sorminták rajzolása.

6. Vizuális helyzet- pozíció felismerése:

(négymezős tábla) (pl. matematikai foglalkozásokon a szimmetria)

Mágnes táblán a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe, a gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt, az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba elforgatja.

7. Vizuális memória fejlesztése:

- egyszerű testmozgást, bemutatás után emlékezetből leutánozni,
 - vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni stb.
- (Fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás idejének csökkentése)

Az alaklítás és formaállandóság fejlesztése

1. A lehető legtöbbféle alak- forma méret motoros alakítása.

- formaalakítás mozgással (járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel),
- padlóra rajzolt különböző alakzatok körbemozgása, végigmozgása,
- padlóra rajzolt (különböző formák vagy alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére.

2. Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása, azonos megkeresése, párosítási, csoportosítási feladatok (lottó, dominó).

3. Adott vizuális minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző minták kirakása (lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen: egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembe vételét követelve, pl. csak szín, vagy csak forma, stb. kevesebb elemtől az összetettebb formákig).

4. Minták rajzolása, festése.

5. Részekből különböző alakzatok összerakása.

A tapintásos észlelés fejlesztése

1. Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával plastilin, agyag, vizes homok felhasználásával.

2. Különböző formák, méretek alakítása minta után.

3. Különböző formák, méretek megváltoztatása. „Varázsoljuk el!”

4. Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása az említett fejlesztési módnál főhangsúly a tapintásos tapasztalatszerzésen van.

A vizualitás is jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet.

5. A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával.

„Érzékelő zacskó”, „Elvarázsolts zsákocskák”.

- Pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! Mi lehet, Milyen? Mérete, formája, felülete, anyaga, stb.

- A tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorba rendezni fokozatuk szerint, csoportosítani egy-egy minőségi jellemzőjük alapján.

Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése

1. Behunyt szemmel a gyermek bizonyos dolgokat végez az óvodapedagógus segítségével: kézzel (kört ír a levegőbe, stb.), lábbal (lépés előre, hátra, stb.) nyitott szemmel mozgásokat megismétel.
2. Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

Térészlelés- térviszonyok felismerésének fejlesztése

Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével:

- Rácsos papíron, szöges táblán, lyukas táblán a két oldal megkülönböztetése nélkül a mellé helyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével.
- A jobb-bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával.
- A négy fő iránymező megismertetése az említett módon.

Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal:

- Ismert játék eszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása.
- A tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette.
- Függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból.
- A fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.
- A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések tanítása.

A hallási észlelés (auditív) fejlesztése

A hangzási analízis – szintézis fejlesztése

1. Figyeltessük meg milyen hangot hallunk, amikor egy ember sóhajt, vagy tüsszent. Figyeljünk a természet hangjaira.
2. Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.
3. Ritmus- visszaadás csukott szemmel.
4. Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, pl. baba, bögre, bogár, béka, róka, rózsa, stb.
5. Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si..., stb.
6. A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

A keresztcsatornák fejlesztése

1. Vizuális-tapintásos interszenzoros működések fejlesztése:

Tapintással exponált (felismert) tárgyat kell keresni a vizuális mintákban.

Vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresni tapintással az „érzékelő zacskóból”.

Egyre finomabb különbségek felismerésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását.

2. Vizuális- auditív interszenzoros működés fejlesztése:

Mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét és a megszólaltatott hanganyagban ismer fel az adott hangforrás képét.

„Figyeljünk a hangokra!” A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, „minek a hangja?”, (Társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés).

Auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megismételtetése, különböző hangok megismételtetése, majd hangforrás kerestetése.

3. Vizuális kinezetikus interszenzoros működés fejlesztése:

Bekötött szemű gyerek kezével formát rajzoljon a levegőbe és a hátára rajzolt formát felismerje a vizuális mintában.

Mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát.

Vizuális-kinezetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak között finom különbségek megfigyeltetésére, észrevetetésére is használható.

4. Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése:

A gyermekeknek elmondással jelezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

A szem-kéz koordináció fejlesztése:

A szem-kéz koordináció fejlesztésének finommotoros kontroll fejlettségével való összefüggését a Mozgásfejlesztés című fejezetben is tárgyaltuk. A következő szemmozgáshoz szükséges tevékenységekről pedig a percepció fejlesztésénél beszéltünk.

Számos gyermek úgy érkezik az iskolába, hogy ezek a készségei megfelelően fejlettek ahhoz, hogy képesek legyenek alakok lemásolására, egyszerű képek rajzolására és festésére, s talán még ahhoz is elég fejlettek ezek a készségek, hogy elkezdjen írni, tanulni. Fontos tehát felmárnunk, hogy melyik gyermeknek van szüksége ilyen jellegű fejlesztésre.

Verbális fejlesztés

A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

- Ruházat: zokni, trikó, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, bugyi, fürdőruha (testséma).

- Testrészek: törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd, (testséma).

- Cselekvések: sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, (fel) mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, rúg (dalózik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, füttyöl, izeg-mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel, (testvázlat, nagy-és finommozgások).

Térbeli viszonyok

- Irányok: főt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, köré, közel (valamihez), messzire, távol valamtól, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban.

Nagy és finommozgás készségek, testséma, lateralitás, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés, stb.).

- Idő: most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét, karácsony, kezdődik, befejeződik (időbeni sorrendiség, nagy és finommozgások).

Osztályozás

- Alapformák: kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe alakú, cikk-cakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.

Az említett kifejezéseket mindig manuális, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.

- Alapszínek: Piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor (ibolya).

- Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség: nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég, egyenlő (sorozat, auditív vizuális, diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom).

IX. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Célok

- A teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- A nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása.

Feladatok

- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását).
- Az szülő beszoktatás jelentőségének a szülővel történő elfogadtatása.
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével, és érzelmeik tiszteletben tartásával. - Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, okok feltárása.
- Pedagógus módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúra azonos pedagógiai eljárások konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- A továbbképzések kiválasztásánál az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést –helyezzük előtérbe (az integrációs programokat, formákat, módszereket terjesztjük).
- A belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- A hátrányos helyzetű gyermekek számára valamennyi őket megillető kedvezmény biztosítása.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján – esetmegbeszélések.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.
- A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok szervezése.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- A Gyermekjóléti Szolgálattal napi kapcsolat kialakítása, közösen keressük a megoldásokat a problémák kiküszöbölésére.
- A Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai felé jelzés a hátrányokról, képességbeli hiányosságokról.
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése).

X. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYEREKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE AZ ÓVODÁBAN

Feladataink közé tartozik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - Sajátos nevelési igényű gyermek.
 - Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek.
 - Kiemelten tehetséges gyermek.
- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek nevelése, fejlesztése

Sajátos nevelési igényű gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során. Az átlagtól eltérően fejlődő és ép fejlődésvonalú gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

Biztosítjuk, hogy:

- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- Az egészségügyi? és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.
- Intézményünkben az együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.
- A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő

fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását tesz szükségessé.

- A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- A gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztése egyéni és/vagy csoportos fejlesztő foglalkozások keretében valósul meg. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlődésének dokumentálásához egyéni fejlesztési tervet kell készíteni. Amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a diagnózis BNO kóddal szerepel a fejlesztési tervet gyógypedagógus készíti el. Amennyiben BNO besorolás nem szerepel a diagnózisban, az óvodapedagógus készít egyéni fejlesztési tervet.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisát, javaslataira kell építeni.

Törekszünk:

- A hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálására vagy helyreállítására, az ép funkciók bevonásával.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatására és használatuk megtanítására.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztésére.
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermekek támogatására.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

- A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- Korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- A gyermek
 - életkorát, pszichés és egészségi állapotát, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkcióit, meglévő ismeretei,
 - családi háttere.

Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit, külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez. Az óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- Magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus, aki
 - szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
 - a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
 - egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
 - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
 - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- Az óvodaigazgató a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógussal a határozott idejű együttműködési megállapodást köt, aki, segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, és egyéni fejlesztési rehabilitációs naplót vezet. Együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait, segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában, kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával. Az óvodapedagógusok a fejlesztés eredményét folyamatosan nyomon követik, s ha szükséges, fejlesztési korrekciókat hajtanak végre.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

Kiemelt feladat: A mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése; a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása; tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, - megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén. (lásd: A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve).

A látási fogyatékos (látássérült) gyermek

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

Központi feladat: A nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség

esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

Fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Beszéd-fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az óvodai fejlesztés fő célja a beszéd és a kommunikáció-, viselkedés- és a gondolkodási készségek fejlesztésének megsegítése. Elsődleges feladata a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia.

A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges!

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

Kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedik az óvodai csoportba, amely közösség húzóerőként hat rá.
- Szívesen jár óvodába.
- Örömmel vesz részt speciális tevékenységekben.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

- Gyógypedagógiai fejlesztés hatására képességei optimálisan fejlődnek.
- Rendelkeznek olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek.
- Biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz.
- Elfogadják önmagukat és egymást.
- Lehetőségeikhez mérten aktív tagjai a gyermekközösségnek.
- Képesek az alkalmazkodásra.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottnan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Cél:

- A fejlesztés során a szakvéleményben kijelölt területek egyéni fejlesztése, kompenzációja az óvodapedagógus közreműködésével a pedagógiai kompetencia határokra belül,
- Ne terhelje túl a nevelés – fejlesztés a tanulási, beilleszkedési, tanulási nehézség kialakulására veszélyeztetett gyermeket.

Feladat:

- A szakvéleményben megállapított területek megsegítése az óvodapedagógus közreműködésével, olyan technikák, módszerek megismertetése, melyek képességeiket figyelembe véve segítik az fejlődését, fejlesztését.
- A szükséges feltételek megteremtése.
- A kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása a BTMN - es gyermekek kapcsolataiban.
- Együttműködés a szakszolgálatokkal, a szakemberekkel (gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal), a szülőkkel, családdal a felzárkóztatás sikeressége érdekében.
- A differenciálás elsődlegességének biztosítása.
- Az elvárásaink a gyermek fejlődési üteméhez igazítása.
- A másképpen fejlődő gyermek célirányos segítése, korrekciója egészséges társaival együtt, - egyéni bánásmóddal.
- Az utánzásos-, és szociális tanulás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A szakvéleményben megjelölt képességek eléri a következő köznevelési intézményben folyó pedagógiai munkához szükséges szintet,
- Rendelkezik olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- Biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz.
- Elfogadják önmagukat és egymást.
- Lehetőségeikhez mérten aktív tagjai a gyermekközösségnek.
- Képesek az alkalmazkodásra.
- Eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

Kiemelten tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Tehetségen azt a velük született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely a gyermeki tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt tudnak létrehozni. Minden óvodás korú gyermek tehetségcsíra. Ezen tehetségígéretnek jelzésértékűek.

Az óvodai tehetséggondozás szerves része nevelőmunkánknak. Vannak gyerekek, akiknél már fiatal korban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagnál lényegesen jobbak. Ebben a korban a tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk. Az óvodapedagógus a tehetség ígéretét a gyermekkel közös tevékenység során fedezi fel.

Feltétel:

Több teret, időt, lehetőséget kell hagynunk a gyerekek spontán érdeklődéséből fakadó tapasztalásnak, ismeretszerzésnek, melyet okos irányítgatással kell terelgetni.

Cél:

A tehetséges gyerekek „erős” oldalának fejlesztése mellett, a tehetségével összefüggő gyengébb területek erősítése, olyan légkör megteremtésével, amely őket elfogadja, és személyiségüknek fejlődését segíti.

Óvodai környezetben minden tevékenységnek befogadó jellegűnek kell lennie, mindenki számára elérhetővé tehető, és teendő a kiemelkedő teljesítmény. Tevékenység-, és nem teljesítmény alapú a hatékony tehetséggondozás.

Feladat:

- Az egyes gyermekek kiemelkedő képességeinek felismerése, kibontakoztatási feltételeinek megteremtése.
- Lehetőséget kínáljunk fel a gyerekeknek, had fedezhessék fel önmagukat több területen.
- A lehetőségeinkhez képest fordítsunk kellő figyelmet, nyújtsunk több ismeretet. Mindezt úgy, hogy a gyerekek természetes kíváncsiságára hagyatkozunk. Rá kell nevelnünk a gyermekeket, hogy keressék az összefüggéseket, ismereteik minél komplexebbek legyenek.
- Egy- egy ismeretanyagot minél több oldalról, több megközelítésben „járjunk körül” a gyerekekkel, hogy megtalálják a saját útjukat, az ismeretek minél több megerősítést kapjanak.
- Sokkal nagyobb figyelmet kell fordítanunk a logikai gondolkodás fejlesztésére- képességeiktől függetlenül, de nem figyelmen kívül hagyva.
- Differenciált feladatokkal fejlesszük a kiemelkedő területeket
- Biztosítsunk lehetőséget, hogy a hasonló érdeklődésű gyerekek egymásra találásának.
- A szülők tájékoztatása, aktív bevonása a tehetséggondozásban.
- A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása, gyenge oldalának fejlesztése, kompenzálása.
- Tehetségműhely kialakítása.

A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket elmélyíteni tudja. Nem célunk, hogy korán „kis tudóst” neveljünk belőle, hanem hogy a sokféle dolgot megismerve, széles látókör biztosítása, széles spektrum megmutatása. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak, a játék mindenekfelett, fontos tárgyi feltételek biztosítása, logikai szellemi játékok. Esetlegesen gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése kerülhetnek.

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése

- A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik.
 - Az óvodapedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség ígéretes gyermeket sejtet:
 - A kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedetlenség.
 - A valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”.
- A tehetségfejlesztés módjai** a tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek. Minden gyermeknek, aki a tehetségfejlesztő foglalkozásokra jár, felkínáljuk a szabad választás lehetőségét. Ez azt jelenti, hogy a gyermekek szabadon dönthetnek arról, részt kívánnak-e venni a felkínált foglalkozásokon, vagy nem.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, fejlesztése

Az óvoda nagymértékben hozzájárulhat minden hátrányos helyzetű gyermek esélyének növeléséhez.

A társas kapcsolatok kialakulása, a motiváción alapuló tevékenységek, ismeretszerzések, mind-mind elősegítik az egyéni fejlődési utakat, a készségek, képességek kialakulását.

Az óvodai közösség, a gyermekek-felnőttek együttélése, egymásra hatása, a szokás-szabályrend kialakítása, a rendszeresség, az érdeklődés felkeltése és fenntartása nagyban hozzásegíti a gyerekeket az érzelmi stabilitás, az együttérzés és elfogadás, a tudásvágy alakulásában, formálódásában.

Cél:

- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembevételével integráltan történik.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése – a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolával, Nemzetiségi Önkormányzatokkal, Civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.
- Gyermekközpontú, család-orientált szemlélet kialakítása.

Feladat:

- Elősegíteni minden HH/HHH gyermek beóvodáztatását, aki nem jelentkezik, azt felkeresni.
- Szegregációmentesség biztosítása.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, mérések alapján, a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésével.
- Hatékony együttműködés kiépítése a szülőkkel, társadalmi és civil szervezetekkel.

Az óvoda biztosítja:

- A gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat.
- A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket.
- Az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

XI. TARTÓS GYÓGYKEZELÉS ALATT ÁLLÓ GYERMEKEKKEL KAPCSOLATOS INTÉZMÉNYI FELADATOK

Ha a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket az Nkt. 8. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint a felmentést engedélyező szerv az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

XII. A NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK

Nevelő-fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük „Írányelvek a nemzetiségi oktatáshoz”. A nemzetiségi nevelésnek jelen kell lenni valamennyi olyan óvodában, ahol a szülők a nemzetiségi nevelésben való részvételt gyermekük számára nyilatkozatukban igénylik. Beiratkozáskor tájékoztatjuk a szülőket a nemzetiségi nevelés lehetőségéről, és tartalmáról.

A nemzetiségi nevelésünk formája: magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelést-oktatást folytató óvoda.

Az óvodai nevelés keretében pedagógiai programunk jelen fejezete tartalmazza a roma kultúra, művészetek és hagyományok értékei közül azokat, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségeihez igazodnak. Az óvodai nevelés magába foglalja a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítését, valamint a nemzetiségi identitás megalapozását és fejlesztését. A roma nemzetiségi óvodai nevelés olyan módon készíti fel a gyermekeket a sikeres iskolakezdésre és későbbi tanulmányokra, hogy tudatosan épít a cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbségekre és a hasonlóságokra, melyet magyar nyelven valósítunk meg.

Célunk:

- Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségeinek megfelelően a cigány kultúra megismerése, elsajátítása.
- A kulturális hagyományok átörökítése, ápolása.
- Az identitástudat kialakítása és fejlesztése.
- Az óvoda által megfogalmazott szocializációs értékek, normák tudatosítása.
- Tartós, személyes kapcsolat kialakítása.
- A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- Esélyegyenlőség biztosítása.

Feladatunk:

- A kisebbségi nyelvet nem beszélő roma gyermekek esetében is fontos, hogy megismerjék a nemzetiség kultúrájának és szokásainak megismertetése.
- A pozitív érzelmi viszony kialakítása a nemzetiségi kultúra iránt, melynek hatására erősödik az identitásuk. Fontos feladat, hogy a magyar, roma gyermekek ismerjék meg és tartsák tiszteletben egymás hagyományait, szokásait.
- A roma gyermekeket nevelő óvodánk alapvető feladata a körültekintő testápolási higiénia, az étkezési kultúra megalapozása, az öltözködési szokások kialakítása. Az egészség megőrzéséhez szükséges a szokások megalapozása, a harmonikus, szép mozgás elsajátíttatása.
- Másság elfogadtatása.
- Az anyanyelvi nevelés területén a nyelvi képesség, a kommunikáció fejlesztése.
- Az együttműködést, közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő helyzeteket teremteni, módszereket alkalmazni az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során.

Tevékenységi forma:

A magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelést folytató óvoda tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepelnek a roma/cigány játékok, versek, mesék és dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág kap helyt. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a roma/cigány tánc kultúra megismertetése.

A nemzetiségi nevelés tevékenységi formáiból az alábbi négy terület kerül bemutatásra, mivel ezeken a területeken mutatkozhatnak specialitások.

Verselés, mesélés

Feladatunk:

- Cigány mesék, versek gyűjtése, bemutatása
- A felhasználandó irodalmi anyagok – nemzetiségi nevelésének megfelelő – igényes összeállítása.

Ének, zene énekes játék, gyermektánc

Feladatunk:

- A felhasználandó zenei anyagok igényes összeállítása (cigány dalok, zenék gyűjtése, bemutatása).
- A nemzetiségi anyanyelv, tánc kultúra megalapozását szolgáló zenei élmények tervezése (zenehallgatási anyag).
- Lehetőséget adunk arra, hogy a településen élő cigányzenészek bemutathassák zenei tudásukat, hangszerismeretüket.
- Cigány tánc kultúra megismertetése.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Feladatunk:

- A nemzetiségi kultúrában jelentkező alkotói technikák beépítése.
- Helyet és lehetőséget biztosítunk a nemzetiséghez tartozó szülőknek, ismerősöknek produktumaik bemutatására, (alapműveletek megismerése, gyakorlása, pl. gyékényszövés, vesszőfonás, stb.)

A külső világ tevékeny megismerése

Feladatunk:

- A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei iránt.
- A nemzetiségi szokások, népviseleti hagyományok, tárgyi jellemzők megismertetése, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A gyermekek mennyiségi-, alaki-, nagyságbeli-, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

A fenti feladatok szakszerű teljesítéséhez szükséges, hogy segítő és partneri kapcsolat alakuljon ki az óvoda és a szülők között, valamint a helyi roma nemzetiségi önkormányzat képviselői, és az óvoda között.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Az nemzetiséghez tartozó gyermekek megtalálják identitásukat, ősi gyökereiket, nem szégyellik nemzetiségi csoporthoz tartozásukat, kultúrájukat, népi hagyományait ápolják.
- Képesek meglátni a szépet, jól érzik magukat a harmonikus környezetben.
- Képesek egymás elfogadására, tisztelik a felnőtteket és a gyermekeket.
- Az esélyegyenlőség biztosításával a fizikai, pszichikai és mentális hátrány csökken.
- Ismerik a nemzetiség kultúrájából merített meséket, verseket, dalokat.
- Megismerik a helyi nemzetiségi szokásokat, hagyományokat és tárgyi kultúra értékeit; megtanulják azok tiszteletét és megbecsülését.
- A gyermekek rendelkeznek olyan szókinccsel, amellyel képesek a megszerzett ismereteik közvetítésére.
- Rendelkezik azokkal az ismeretekkel, amelyek szükségesek a zökkenőmentes iskolakezdéshez.

XIII. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekvédelmi munka, védelem minden gyermekre kortól, nemtől, vallástól, származástól független odafigyelést, gondoskodást jelent.

A gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése a saját családjában történő nevelés során valósul meg. Ha ezt a folyamatot valamilyen gátló tényező befolyásolja, akkor az intézmény feladata ezt a helyzetet felismerni, és a gyermek fejlődését elősegítő megoldásokat megkeresni.

Az óvoda közreműködik a gyermekek veszélyeztetésének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha az óvoda a veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

Az óvoda minden dolgozója titoktartási kötelezettséggel tartozik, a családok, gyermekek személyiségi jogainak védelme érdekében.

Célja

- A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.
- Az óvodába beíratott és járó gyermekek problémáinak korai felismerése, kezelése.
- A gyermek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása, csökkentése, hogy hátrányos helyzetbe tartósan ne kerüljön, vagy hátrányos helyzetűből ne váljék veszélyeztetetté.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Tájékoztatja a szülőket, hogy az óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel problémáikkal.
- A pedagógusok jelzése alapján megismert veszélyeztetett gyermekeknél - a veszélyeztető okok feltárása érdekében - családlátogatás keretében megismeri az otthoni környezetet.
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken.
- Anyagi veszélyeztetés esetén rendszeres, vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi.
- A hirdetőtáblákon keresztül tájékoztatja a szülőket a fontosabb gyermekvédelmi intézményekről, címük, telefonszámuk megjelölésével.

Óvodapedagógusok feladatai:

- Folyamatosan figyelemmel kísérik a gyermekek otthoni környezetében, a gyermekek kedélyállapotában beállt változásokat, fejlődési megtorpanásaikat
- Amennyiben szükséges családlátogatás keretében törekszenek az okok feltárására.
- Jelzik a problémát a gyermekvédelmi felelősnek.
- Fokozottabb segítségadással, törődéssel segítik a gyermek lelki problémáinak feldolgozását.
- Egyéni fejlesztési terv alapján segítik az ingerszegény környezet miatt hátrányos helyzetű gyermekek fejlődését.
- Egyenlő fejlődési esélyt biztosítanak minden gyermek számára.

- Munkavégzésük során kötelesek a gyermekekre veszélyt jelentő helyzetek megelőzésére, elhárítására.

Dajkák feladatai:

- Minden gyermek esetében szerető gondoskodással segítik testi, lelki szükségleteik kielégítését - öltözködés, étkezés, alvás, mosdóhasználat stb.
- Tapintattal kezelik a gyermekektől hallott információkat.
- A tudomásukra jutott gyermekeket veszélyeztető tényezőkről tájékoztatják az óvónőt, gyermekvédelmi felelőst.
- Munkavégzésük során kötelesek a gyermekekre veszélyt jelentő helyzetek megelőzésére, elhárítására.

Az óvodaigazgató gyermekvédelmi feladatai:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felvételének biztosítása.
- A problémák, tünetek felismerése.
- Szakember, szakszolgálati segítség igénylése.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése.
- A támogatások biztosítása, a támogatáshoz jutás segítése.
- A Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszer szakembereivel való kapcsolattartás, együttműködés.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változások figyelemmel kísérése.

XIV. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A szülőkkel való közvetlen kapcsolat kialakításával oldjuk fel a szorongásaikat, így rövid idő után őszintén feltárják az előttük álló nehézségeket. Igyekszünk a gyermek személyét szem előtt tartva, a számára legjobb megoldást megkeresni, melyet a szülővel együtt valósítunk meg.

Cél:

- Mintaadás a felnőttek és gyermektársak részéről.
- Egyéni bánásmód alkalmazásával a hátrányok enyhítése.
- Előítéletek kezelése.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink:

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, bizalmi kapcsolat kialakítás a gyermekkel,
- A megszokott cselekvések, mindennapi események, melyek az állandóság, biztonság, elfogadottság érzését közvetítik a gyermekek felé.
- Partnerkapcsolatok fenntartása a szülőkkel, munkánkat segítő szakemberekkel, intézményekkel.
- Differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása.
- A játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása a gyermekek önismeretének, énképének, kommunikációjának, társas viszonyulásainak fejlesztése.
- Mozgásfejlesztés a testi képességek, akarat tulajdonságok, sikerorientáltság elősegítésére.
- Környezettudatosságra, helyes életvezetésre, egészségmegőrzésre nevelés az óvodai tevékenységek rendszerében.
- Tehetségazonosítás, tehetséggondozás.
- Népi kultúránk megismertetése, érzelmi kötődés alakítása.
- Közös rendezvények szervezése a szülőkkel.
- Pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok.
- Tanulást segítő korszerű módszerek alkalmazása (szituációs játékok, kooperatív technikák, báb, projektmódszer).
- Fejlesztést segítő eszközök beszerzése.
- Konfliktusmegoldó technikák alkalmazása.

XV. A PROGRAMHOZ KAPCSOLÓDÓ ÓVODAI DOKUMENTUMOK

1. **Óvodai felvételi-, és előjegyzési napló**, amely az óvodába jelentkező gyermekek nyilvántartására szolgál.

2. **Felvételi-, mulasztási napló**, amely az óvodába jelentkező gyermekek nyilvántartására szolgál.

3. **Csoport napló** a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. Az óvodapedagógus nevelőmunkájának céljai, feladatai eléréséhez éves nevelési tervet készít, továbbá megjelöli a nevelési és a szervezési feladatokat. A tervezett, eltérő műveltségterületekhez kapcsolódó ismeretanyag feldolgozásának folyamatát negyedéves fejlesztési tervben, a fejlődést segítő tevékenységeket heti tervben rögzíti. Pedagógiai, és nevelőmunkáját a csoportnaplóban folyamatosan elemzi, negyedévente illetve félévente értékeli.

4. **Az óvodai törzskönyv**, az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.

5. Az óvodába lépő gyermekek beszoktatásának folyamatát, fizikális adatok, biológiai szükségletek, motoros-, értelmi-, érzelmi, akarati-, szocializációs-, anyanyelvi képességek tapasztalatait a **beilleszkedés tapasztalatai adatlapon** rögzítjük.

Az **Egyéni fejlődési napló** gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. A gyermekek motoros-, szociális-, érzelmi, akarati-, értelmi-, nyelvi – kommunikációs képességeit, testi fejlődését folyamatosan nyomon követjük, s az egyéni fejlődési naplóban a fejlődés eredményét dokumentáljuk (szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer). A megfigyelések, beszélgetések, elemzések eredményeit követően **egyéni fejlődési tervet** készítünk. Szükség esetén igénybe vesszük a szakszolgálatok segítségét.

XVI. A PEDAGÓGIAI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése. Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata. Az ellenőrzések eredményeit felhasználjuk az intézményi önértékelésben, és a pedagógusok önértékelése során is.

A problémák megoldására alkalmas módszerek, jó gyakorlatok gyűjtése, segítő belső (ötletek, egyéni erősségek) és külső erőforrások (például pályázati lehetőségek) és szakmai támogatások feltérképezésével és bevonásával történik. A munka értékelésével és elismerésével kapcsolatos információk szóban vagy írásban folyamatosan eljutnak a munkatársakhoz.

Fontos az objektív értékelés, amely alaposítást, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.

Pedagógiai munkánk során olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszünk, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, az önértékelésre.

Óvodaigazgatói ellenőrzések

- Dokumentumok ellenőrzése, elemzése,
- A nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése,
- Pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése,
- Helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- A gyermekek fejlettségének értékelése,
- Az óvónői gyakorlati munka szintjén.

A gyermekcsoport fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések eredményeinek és az egyéni munkák áttekintése után közös konzultációval történik. A fejlettségi mutatók ismeretében a megfigyelés egészíti ki az óvónői pedagógiai gyakorlat ellenőrzését, értékelését.

Az óvónők pedagógiai munkájának ellenőrzésére azért van szükség, hogy munkájuk értékelésével tisztában legyenek, megőrizték a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll segítségével fejlődjön.

Törekszünk a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és ebből kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.

Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség ellenőrzése, értékelése.

Az értékelés a sikerkritériumok figyelembevételével történik. Célja a hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése. Az elemzésben, értékelésben segíthet a szaktanácsadó és a szakértő.

Nyitottak vagyunk a szülő, a gyermek, az óvodaigazgató, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználjuk őket szakmai fejlődésünk érdekében.

A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejtjük szakmai álláspontunkat, a vitákban képesek vagyunk másokat meggyőzni, és mi magunk is meggyőzhetőek vagyunk.

ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK

Nevelési programunk határozatlan időre szól. 1999. szeptember 1-én lépett hatályba.

Szakértőként véleményezte: Dr. Becsei Józsefné Ipszilon Pedagógiai Intézet,
Békéscsaba 1998. 07.13.

Jóváhagyta: Kötegyán Község Önkormányzatának képviselő testülete,
1998. 08.11.-i ülésén.

Véleményezte: Szülői Szervezet 1998. 08.12.

Elfogadta: Nevelőtestület 1998.08.12.

Módosítására nevelőtestületi döntés alapján az alábbi esetekben kerül sor:

- Az intézmény szerkezeti felépítésében változás történik
- Törvényi változások esetén
- Ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- Egyéb érdekegyeztetőforum módosítást javasol

Pedagógiai programunk felülvizsgálatát elvégeztük:

- 2004 – ben törvény által előírt teljes felülvizsgálat
- 2013 – ban törvényi változások és az intézmény szerkezeti felépítésében történt változás miatt
- 2017-ben az intézmény nevének és szervezeti felépítésében történt változás miatt
- 2018-ban a törvényi változások miatt
- 2020-ban törvényi változások miatt.
- 2023-ban törvényi változás és a pedagógusok új életpálya törvény bevezetése miatt.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA

Készítette az óvodaigazgató a nevelőtestület bevonásával.

.....
óvodaigazgató

Az óvoda pedagógiai program módosításával kapcsolatosan **nevelőtestületi** általános véleményezési jogát gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

2023.12. 21.

.....
Óvodapedagógus

A **szülői közösség** az óvoda pedagógiai program módosítását megismerte.

2024.01. „17.....”

.....
Szülői Szervezet képviselője

Az óvoda pedagógiai program módosítását **Kötegyán Község Települési Roma Nemzetiségi Önkormányzata** megismerte.

2024.01. „17.....”

.....
Balogh Sándor
Települési Roma Nemzetiségi
Önkormányzata elnöke

Az óvoda pedagógiai program módosítását a **Fenntartó** megismerte, és a
...../2024.(1.24).....számu határozatával jóváhagyta.

2024.01. „24...”

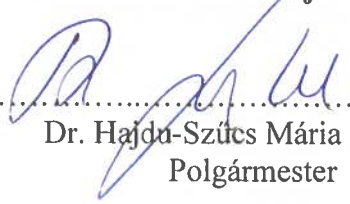
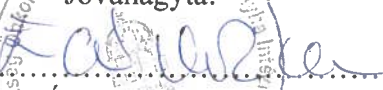
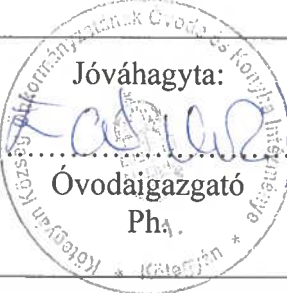
.....
Dr. Hajdu-Szűcs Mária Kornélia
Polgármester

Az óvoda pedagógiai programját jóváhagyta az intézmény igazgatója.
2023.12.21.

.....
Erdősné Marik Mónika
Óvodaigazgató

A PEDAGÓGIAI PROGRAM LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKA

Intézmény OM azonosítója: 202098	Készítette: Óvodaigazgató
Legitimációs eljárás	
Fenntartó nevében jóváhagyta: Dr. Hajdu-Szűcs Mária Kornélia Polgármester 	
Véleménynyilvánítók: nevelőtestület nevében Mátyási Sándorné óvodapedagógus	
Jóváhagyta: Óvodaigazgató Pha. 	
Hatályos: a kihirdetés napjától	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Iktatószám: 126/2023	

